

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

Tijdelijke woningen Overschild

Centrum Veilig Wonen

30 OKTOBER 2019

Contactpersoon

ILSE VERMEIJ
Projectleider Milieu

T +31 615634440
M +31 615634440
E ilse.vermeij@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Ligging plangebied	6
1.3	Vigerende planologische situatie	6
1.4	Procedurevereisten	7
1.5	Leeswijzer	7
2	BESCHRIJVING PLANGEBIED	8
3	RUIMTELIJK BELEIDSKADER	10
3.1	Rijksbeleid	10
	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)	10
	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en de bijbehorende Regeling	10
3.2	Provinciaal beleid	10
	Omgevingsvisie	10
	Omgevingsverordening	11
3.3	Gemeentelijk beleid	11
4	MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN	14
4.1	Natuur	14
4.2	Landschap en cultuurhistorie	15
4.3	Archeologie	17
4.4	Bodem	18
4.5	Water	18
4.6	Lucht & geluid	18
4.7	Verkeer	19
4.8	(Externe) veiligheid	19
4.9	M.e.r.-beoordeling	20
5	MAATSCHAPPELIJKE EN ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID	21
5.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	21

5.2	Economische uitvoerbaarheid	21
6	CONCLUSIE	22
 BIJLAGEN		
	BIJLAGE A WATERHUISHOUDKUNDIG PLAN	23
	BIJLAGE B QUICKSCAN ECOLOGIE	24
	BIJLAGE C GELUIDSONDERZOEK	25
	BIJLAGE D M.E.R.-BEOORDELING	26
	BIJLAGE E AERIUS NOTITIE EN BEREKENING	27
	 COLOFON	 30

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Centrum Veilig Wonen (CVW) is een advies- en uitvoeringsorganisatie op het terrein van inspecteren, engineeren, bouwkundig versterken en verduurzamen van woningen en andere gebouwen in het gebied van het Groningen gasveld. CVW verricht haar werkzaamheden in opdracht van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en onder regie van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG).

In het belang van de versterkingsopgave in Overschild is tijdelijke huisvesting nodig. Deze huisvesting is bedoeld voor inwoners die tijdelijk uit hun woning moeten tijdens de versterking of de sloop-nieuwbouw van hun woning. De tijdelijke huisvesting wordt primair aangeboden om de veiligheid van de bewoners tijdens de versterking of schadeherstel van hun woning te kunnen garanderen en om aanvullende woonlasten te voorkomen.

CVW realiseert hiervoor tijdelijke woningen naast het dorp, om zo de hinder en overlast te minimaliseren. De versterkingsoperatie in het dorp Overschild wordt in vier fases uitgevoerd, waarbij telkens een deel van het dorp aangepakt wordt. Tijdens de versterkingsoperatie, die naar verwachting 5 jaar duurt, met maximaal 5 jaar uitloop, kan in elke fase gebruik gemaakt worden van de woningen.

De tijdelijke huisvesting bestaat uit maximaal 30 woningen aan de noordoostzijde van de dorpskern (zie figuur 1 voor de globale ligging). Het betreft delen van percelen sectie X, perceelnummer 162,169 en 171 in Overschild gemeente Midden-Groningen. Na de versterkingswerkzaamheden worden de woningen verwijderd en wordt het perceel weer teruggebracht en opgeleverd als landbouwperceel.

Voor het planologisch mogelijk maken en realiseren van de tijdelijke woningen wordt een omgevingsvergunning (onderdeel strijdig gebruik) aangevraagd. De aanvraag moet gemotiveerd aantonen dat de beoogde ontwikkeling in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Onderhavig rapport geldt als een Ruimtelijke Onderbouwing, waarin de verschillende relevante omgevingsaspecten worden onderbouwd.

Figuur 1 Globale ligging projectlocatie (rode stip)

1.2 Ligging plangebied

De locatie voor de tijdelijke woningbouw is in samenspraak met de dorpsbewoners gekozen. Middels een enquête zijn er vier mogelijke locaties in het dorp voorgesteld. Hieruit kwamen twee voorkeurslocaties naar voren: locatie Oude Graauwedijk en de locatie Achter de Graauwedijk en Kanaalweg. Er is gesproken met beide eigenaren, en uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat de locatie Achter de Graauwedijk het meest geschikt is. Daarom is gekozen voor de locatie Achter de Graauwedijk en Kanaalweg.

Deze locatie ligt aan de rand van het dorp. Hierdoor kan de ontsluitingsweg aangesloten worden op de Graauwedijk net buiten het dorp. Bouwverkeer hoeft daardoor niet door het dorp heen te rijden.

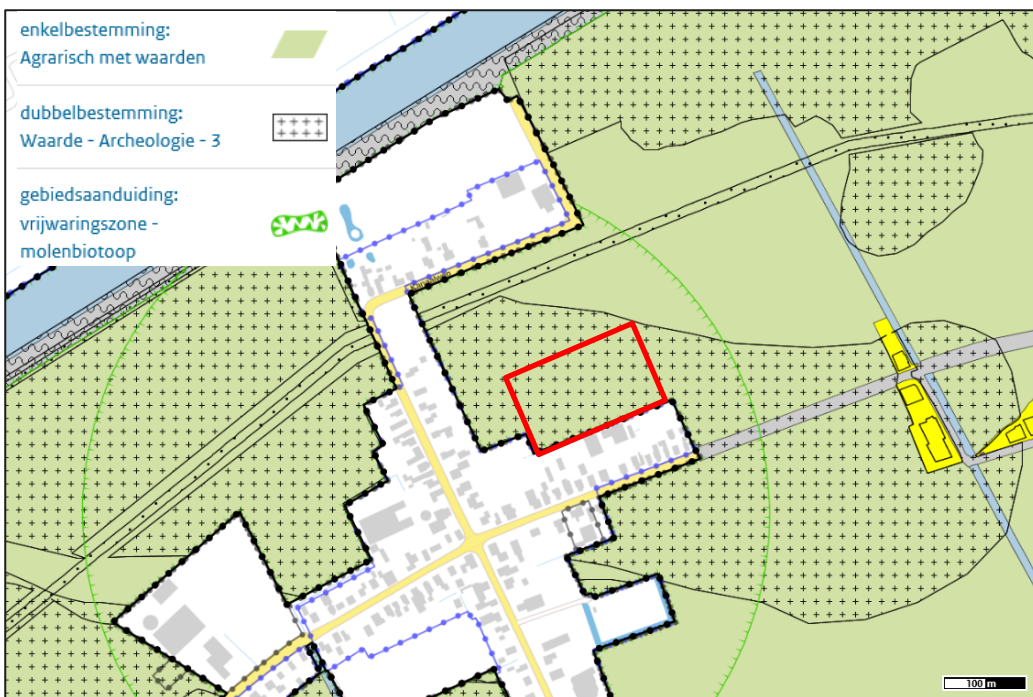
1.3 Vigerende planologische situatie

Voor de projectlocatie gelden de volgende vigerende bestemmingsplannen:

- Buitengebied, vastgesteld op 4 april 2013¹;
- Facetbestemmingsplan kleinschalige windturbines, deels onherroepelijk in werking vastgesteld op 21 juni 2018²;
- Facetbestemmingsplan karakteristieke objecten, vastgesteld op 20 december 2018³.

Aangezien de reikwijdte van de partiele herziening facetbestemmingsplan kleinschalige windturbines zich beperkt tot het stellen van regels voor het plaatsen van kleinschalige windturbines, vallen de voorgenomen activiteiten niet onder de reikwijdte van deze partiele herziening en is deze niet van invloed op het initiatief.

Eveneens zijn er op of aangrenzend aan de planlocatie geen karakteristieke objecten aangewezen. Hierdoor is ook deze partiele herziening niet van toepassing op de voorgenomen activiteiten.

Figuur 2 Bestemmingsplan, projectlocatie indicatief aangegeven in het rood

¹Bestemmingsplan Buitengebied 2012. Kenmerk: NL.IMRO.0040.bp00019-41vg

²Facetbestemmingsplan kleinschalige windturbines. Kenmerk: NL.IMRO.1952.bpmigfpgkleinwind-va01

³Facetbestemmingsplan karakteristieke objecten. Kenmerk: NL.IMRO.1952.bpmigfpgkarobjecten-va01

De bouw van 30 tijdelijke woningen is in strijd met het bestemmingsplan. Er mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de enkelbestemming agrarisch met waarden worden gerealiseerd. De woningen ten behoeve van tijdelijke huisvesting voldoen hier niet aan.

Verder liggen op deze locatie de bestemmingen dubbelbestemming Waarde-Archeologie – 3 en gebiedsaanduiding: vrijwaringszone – molenbiotop. Het plan is in strijd met de regels voor de vrijwaringszone - molenbiotop. De maximale bouwhoogte wordt overschreden, het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van de maximale bouwhoogte.

Het realiseren van de tijdelijke woningen op deze locatie kan met een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Daarvoor biedt artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 2 van de Wabo en artikel 4, lid 11 van bijlage II van het Bor de juridische basis indien er voor maximaal 10 jaar wordt afgeweken (de zogeheten kruimellijst). Aangezien dit project voorziet in een maximale gebruikperiode van de woningen van 10 jaar (en naar verwachting 5 jaar) blijft men onder deze norm.

1.4 Procedurevereisten

Op grond van artikel 2.12, lid 1 onder a, sub 3 Wabo, kan met een omgevingsvergunning worden afgeweken van het bestemmingsplan. De aanvraag moet gemotiveerd aantonen dat de beoogde ontwikkeling in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Onderhavig rapport geldt als een Ruimtelijke Onderbouwing, waarin de verschillende relevante omgevingsaspecten worden onderbouwd.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de beoogde ontwikkeling nader beschreven. In hoofdstuk 3 volgt een omschrijving van het relevante beleidskader op de verschillende niveaus. Hoofdstuk 4 bevat de onderbouwing van de verschillende relevante milieu- en planologische aspecten. In hoofdstuk 5 wordt de maatschappelijke en financiële haalbaarheid onderbouwd. De onderbouwing wordt afgesloten met een conclusie in hoofdstuk 6.

2 BESCHRIJVING PLANGEBIED

Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de rand van het dorp, in de oksel van de Kanaalweg en Graauwedijk. De locatie is in overleg met omwonenden bepaald. In de huidige situatie wordt het plangebied gebruikt voor akkerbouw. Er vinden geen andere activiteiten plaats op de voorgenomen locatie.

Toekomstige situatie

Het plangebied is weergegeven in Figuur 3. **Fase 1** heeft een totaal oppervlak van circa 5700m². In dit deel komen 22 woningen bestaande uit: 11 gelijkvloerse vrijstaande woningen, 6 rijtjeswoningen met plat dak, 4 rijtjeswoningen met kap en 1 aangepaste gelijkvloerse woning. De bebouwingsoppervlakte van fase 1 bedraagt 1700 m² en de terreinverharding bedraagt 3000m². Daarnaast wordt in fase 1 een toegangsweg aangelegd (1080m²).

Het plangebied van **Fase 2** heeft een oppervlak van circa 1100m². In dit deel komen 8 gelijkvloerse vrijstaande woningen. De bebouwingsoppervlakte van fase 2 bedraagt 650 m² en de terreinverharding bedraagt 480 m².

De aangepaste gelijkvloerse woning hebben een van hoogte 2,9 m⁴, de meerpersoonwoning hebben een van hoogte 2,9 m, de gezinswoning met plat dak hebben een hoogte van 6,3 en de gezinswoning met kap een bouwhoogte van 10 m.

In totaal (voor fase 1 en fase 2) worden er 66 parkeerplaatsen gerealiseerd, 2,2 parkeerplaatsen per woning.

De ontsluitingsweg sluit aan op de Graauwedijk ten oosten van de bebouwde kom borden en bestaat uit stelconplaten. De maximale rijsnelheid bedraagt 30 km/uur. Voor voetgangers en fietsers wordt een aparte ontsluiting geregeld, gescheiden van het autoverkeer. Als Fase 2 gerealiseerd wordt, zal er aan de noordzijde van het plangebied een extra tijdelijke weg voor bouwverkeer worden aangelegd. Hierdoor hoeft het bouwverkeer niet door het plangebied, tussen de woningen door, te rijden. Wel maakt het bouwverkeer dan ook gebruik van de ontsluitingsweg naar de Graauwedijk.

De te ontgraven grond binnen het plangebied wordt op locatie gehouden en tijdelijk opgeslagen als grondwal. Na maximaal tien jaar zal de grond weer teruggebracht worden in het plangebied. Voor het plangebied is een waterhuishoudkundig plan opgesteld om te zorgen dat er voldoende waterbergingscapaciteit is, het juiste bouwpeil bepaald worden en de waterveiligheid en de waterkwaliteit geborgd wordt (zie bijlage A).

De tijdelijke huisvesting wordt gebouwd voor een periode van 5 jaar. In de vergunningsaanvraag wordt rekening gehouden met een maximale uitlooperperiode van 5 jaar. Er wordt dus maximaal 10 jaar afgeweken van het bestemmingsplan. Na gebruik worden de woningen verwijderd en de locatie hersteld naar zijn oorspronkelijke functie (landbouw).

⁴ Alle hoogtes zijn t.o.v. bovenkant afgewerkte vloer begaande grond

Figuur 3 ontwerp tijdelijke woningen met fase 2 aangegeven (woning P-W).

3 RUIMTELIJK BELEIDSKADER

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is op 13 maart 2012 in werking getreden en geeft een totaalbeeld van het ruimtelijke en mobiliteitsbeleid op rijksniveau. In de structuurvisie is aangegeven dat het Rijk drie hoofddoelen heeft:

1. Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
2. Het verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
3. Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Uit deze drie hoofddoelen komen onderwerpen voort die van nationaal belang zijn. Structuurvisies hebben geen bindende werking voor andere overheden dan de overheid die de visie heeft vastgesteld. De nationale belangen uit de structuurvisie die juridische borging vragen, zijn daarom geborgd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Deze Amvb is gericht op doorwerking van nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen en zorgt voor sturing en helderheid van deze belangen vooraf.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en de bijbehorende Regeling

Op 30 december 2011 zijn het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Regeling van de algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) in werking getreden en deze zijn op 1 oktober 2012 aangevuld. In het Barro zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van onderwerpen van nationaal belang, zoals hoofdwegen en -spoorwegen, buisleidingen van nationaal belang, de Ecologische hoofdstructuur (nu NNN), primaire waterkeringen buiten het kustfundament en erfgoederen van uitzonderlijke waarde. De regels uit het Barro zijn voor wat betreft een aantal onderwerpen verder uitgewerkt in het Rarro (bijvoorbeeld de uitbreiding van het hoofdwegennet).

Gelet op het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende Regeling van de algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) zijn voor de projectlocatie geen van de onderwerpen van toepassing.

Afweging

Het SVIR, het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en de bijbehorende Regeling hebben geen consequenties voor het project.

3.2 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie⁵ bevat de integrale lange termijnvisie van de provincie Groningen op de fysieke leefomgeving. De provincie beschrijft hierin wat de gewenste ruimtelijk-economische ontwikkeling tot 2020 is. De provincie Groningen wil het aantrekkelijke woon- en leefklimaat verder verbeteren. Het accent ligt op het benutten van de ontwikkelingsmogelijkheden, naast het beschermen van de karakteristieke bebouwde en onbebouwde elementen en ruimte bieden voor ondernemerschap om in te spelen op dynamische ontwikkelingen.

In de omgevingsvisie ziet de provincie Groningen vijf grote integrale opgaven. Een van de opgaven is de gaswinning en de gevolgen daarvan. In Noordoost-Groningen heeft de gaswinning geleid tot een toename

⁵ Geconsolideerde Omgevingsvisie februari 2019. Kenmerk: NL.IMRO.9920.omgvisiegeconsol-GV02

van het aantal aardbevingen, die schade aan huizen en andere panden tot gevolg hebben. Gecombineerd met de krimp, doet dit een forse aanslag op de vitaliteit van dit gebied. Het uitgangspunt van de provincie Groningen hierbij is dat het veiligheidsniveau voor de inwoners gelijk moet blijven aan dat van de inwoners in de rest van Nederland. De provincie zet zich in om de gevolgen en de overlast van de aardbevingen zoveel mogelijk te beperken dan wel op te lossen.

Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening⁶ Provincie Groningen bevat regels voor de fysieke leefomgeving in de provincie Groningen. Deze regels richten zich op de thema's ruimtelijke ordening, water, infrastructuur, milieu en ontgrondingen. De Omgevingsverordening is nauw verbonden met de Omgevingsvisie provincie Groningen 2016 - 2020. Waarin men naast het verbeteren van het aantrekkelijke woon- en leefklimaat in de provincie ook de karakteristieke bebouwde en onbebouwde elementen wil beschermen. Openheid van het landschap is hierin zowel bij landschap als bij kernwaarden een terugkerend thema.

Afweging

Het beleid van de provincie is om de openheid van het landschap zoveel mogelijk te behouden. Met het realiseren van de woningen wordt de openheid aangetast. Door het tijdelijke karakter van de woningen en de optimalisatie van het ontwerp om zoveel mogelijk aan te sluiten op de landschappelijke kenmerken (zie paragraaf 4,2) wordt dit niet als belemmering beschouwd.

Het versterkingsproject in Overschild draagt bij aan de veiligheid van de inwoners. Het plan (realisatie tijdelijke woningen) is een essentieel onderdeel van de versterkingsopgave en sluit aan bij de Omgevingsvisie van de Provincie.

3.3 Gemeentelijk beleid

Bestemmingsplan

Het plan is in strijd met het bestemmingsplan Buitengebied⁷. Er mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming agrarisch met waarden worden gerealiseerd, de tijdelijke woningen hebben de bestemming wonen. Voor deze strijdigheid wordt een omgevingsvergunning aangevraagd. Zie paragraaf 1.3 van deze Ruimtelijke Onderbouwing.

Structuurvisie

De toenmalige gemeente Slochteren heeft voor haar grondgebied een structuurvisie Buitengebied opgesteld, vastgesteld 26 oktober 2010⁸. De structuurvisie is kaderstellend en initiërend voor het ruimtelijk beleid. Tevens dient het als communicatiemiddel richting de bevolking inzake toekomstige veranderingen en koersbepaling. In de structuurvisie is de provincie zeer terughoudend met nieuwe woonfuncties in het buitengebied, om aantasting van het landschap te voorkomen. Nieuwe woonfuncties in het buitengebied zijn alleen onder specifieke omstandigheden toegestaan.

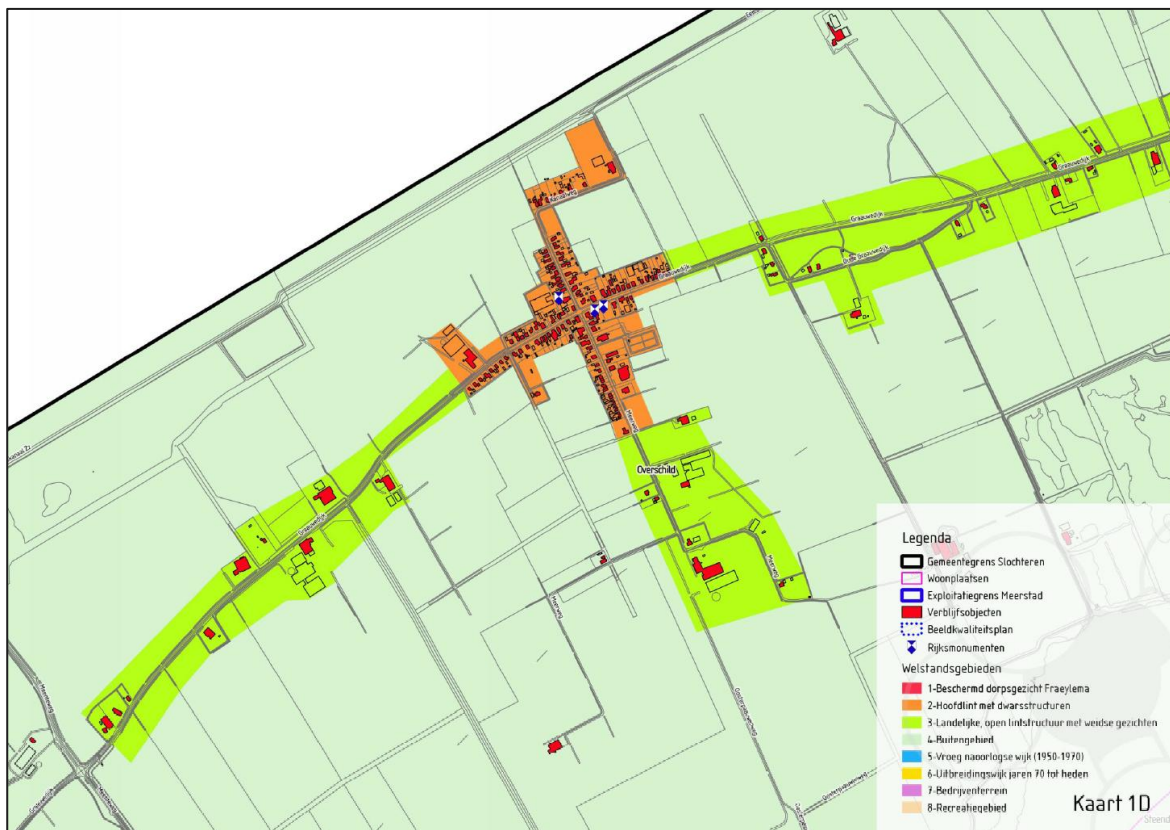
Welstandsnota

Het plangebied ligt buiten de aangewezen gebieden. Er zijn binnen het plangebied geen rijksmonumenten aanwezig. In figuur 4 en 5 is een overzicht uit de Welstandsnota 2015 weergegeven.

⁶ Geconsolideerde Omgevingsverordening februari 2019. Kenmerk: NL.IMRO.9920.POVgeconsolideerd-GV03

⁷ Bestemmingsplan Buitengebied 2012. Kenmerk: NL.IMRO.0040.bp00019-41vg

⁸ Structuurvisie Buitengebied 2010. Kenmerk: NL.IMRO.0040.sv00001-41vg

Figuur 4 Welstandskaat 2015 – kaart 1

Figuur 5 Welstandskaat 2015 – kaart 2

Afweging

Aangezien het voornemen strijdig is het met bestemmingsplan is het noodzakelijk een omgevingsvergunning aan te vragen. Door het tijdelijke karakter kan dit via de procedure zoals dat in paragraaf 1.4 beschreven is. Het voornemen betreft namelijk niet een permanente wijziging van de bestemde gronden, slechts een tijdelijke afwijking. Hierdoor is afwijken middels de “kruimellijst” ook mogelijk.

De structuurvisie staat alleen woonfuncties toe in het buitengebied onder specifieke omstandigheden. Door het tijdelijk karakter van het plan, en omdat de locatie na afloop hersteld wordt naar de huidige functie (agrarisch), wordt de structuurvisie niet beschouwd als belemmering van de voorgenomen ontwikkeling.

Daarnaast is er sprake van een urgent belang. De veiligheid van de bewoners van Overschild kan alleen gegarandeerd worden na versteviging van de bestaande woningen. Hiervoor moeten de bewoners tijdelijk hun woningen verlaten. Tijdelijke woningbouw is nodig om de inwoners onderdak te bieden.

Het voorgenomen project past binnen het gemeentelijke beleid aangezien het niet een permanente maar slechts een tijdelijke woonfunctie betreft. De gemeentelijke structuurvisie en het bestemmingsplan vormen daarom geen belemmering voor dit voornemen.

4 MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

4.1 Natuur

Voor de planlocatie is een quickscan ecologie uitgevoerd⁹. De quickscan heeft plaatsgevonden op grond van bronnenonderzoek, een terreinbezoek en expert judgement. In de quickscan is beoordeeld of er effecten op natuur kunnen optreden als gevolg van het bouwrijp maken van grond ten behoeve van de tijdelijke woningen en het aanleggen van een toegangsweg, waarbij mogelijk enkele bomen aan de Graauwedijk zullen worden verwijderd.

Soorten

Uit de quickscan blijkt dat in het kader van de Wet natuurbescherming geen belemmeringen zijn voor het realiseren van voorgenomen ontwikkeling.

Flora, amfibieën, reptielen, vissen, zoogdieren, dagvlinders, libellen en ongewervelden

Op basis van de aanwezige biotoop (agrarisch gebied) zijn er geen strikt beschermde en/of bedreigde soorten of resten hiervan in het plangebied aangetroffen en op basis van verspreidingsgegevens worden deze ook niet verwacht. Negatieve effecten op deze soortgroepen worden tijdens de voorgenomen werkzaamheden dan ook niet verwacht. In de omgeving van het plangebied komen mogelijk wel algemene soorten voor zoals onder andere groene kikker, bruine kikker, gewone pad en gewone watersalamander. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden echter niet verwacht.

Vleermuizen

In de nabije omgeving van het plangebied komen vleermuissoorten voor zoals: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrictlijn (Wet natuurbescherming) en daardoor strikt beschermd. Uit de quickscan blijkt dat er geen aantasting plaatsvindt van de functionaliteit van het leefgebied voor vleermuizen:

- De aanwezigheid van boombewonende vleermuizen wordt niet verwacht en is uitgesloten vanwege het ontbreken van bomen met de juiste omvang, leeftijd en toestand. De bomen aan de Graauwedijk die mogelijk worden verwijderd in verband met de aanleg van een toegangsweg zijn ongeschikt voor vleermuizen (spleten en holtes ontbreken). Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.
- Het plangebied en de directe omgeving is geschikt als foerageergebied gecombineerd met open plekken, bomen en waterpartijen. Met de voorgenomen werkzaamheden gaat echter geen significant oppervlak aan foerageergebied verloren; er treden daardoor geen belangrijke wijzigingen op in de huidige kwaliteit van het foerageergebied. Vleermuizen hebben in de ruime omgeving voldoende foerageergebied tot hun beschikking en het openbare en groene karakter van het gebied blijft behouden.
- Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen vaak gebruik van watergangen en lijnvormige groen- en bebouwingsstructuren. Er zijn in en rond het plangebied voldoende geleidende structuren aanwezig, waardoor vleermuizen gemakkelijk alternatieve routes kunnen volgen. Er treden geen belangrijke negatieve effecten op.

Vogels

Tijdens de veldinspectie zijn onder andere de volgende vogelsoorten in de omgeving waargenomen: roodborst, merel, koolmees, pimpelmees, huismus, winterkoning, vink, tjiftjaf, zwartkop, gele kwikstaart, wilde eend, zwarte kraai en houtduif. In het plangebied noch in de directe omgeving daarvan zijn jaarronde vaste rust- of verblijfplaatsen (van strenger beschermde soorten) aangetroffen; hier zijn geen effecten te verwachten. In de bomen aan de Graauwedijk zijn geen vogelnesten aangetroffen. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

Natura 2000 & NNN

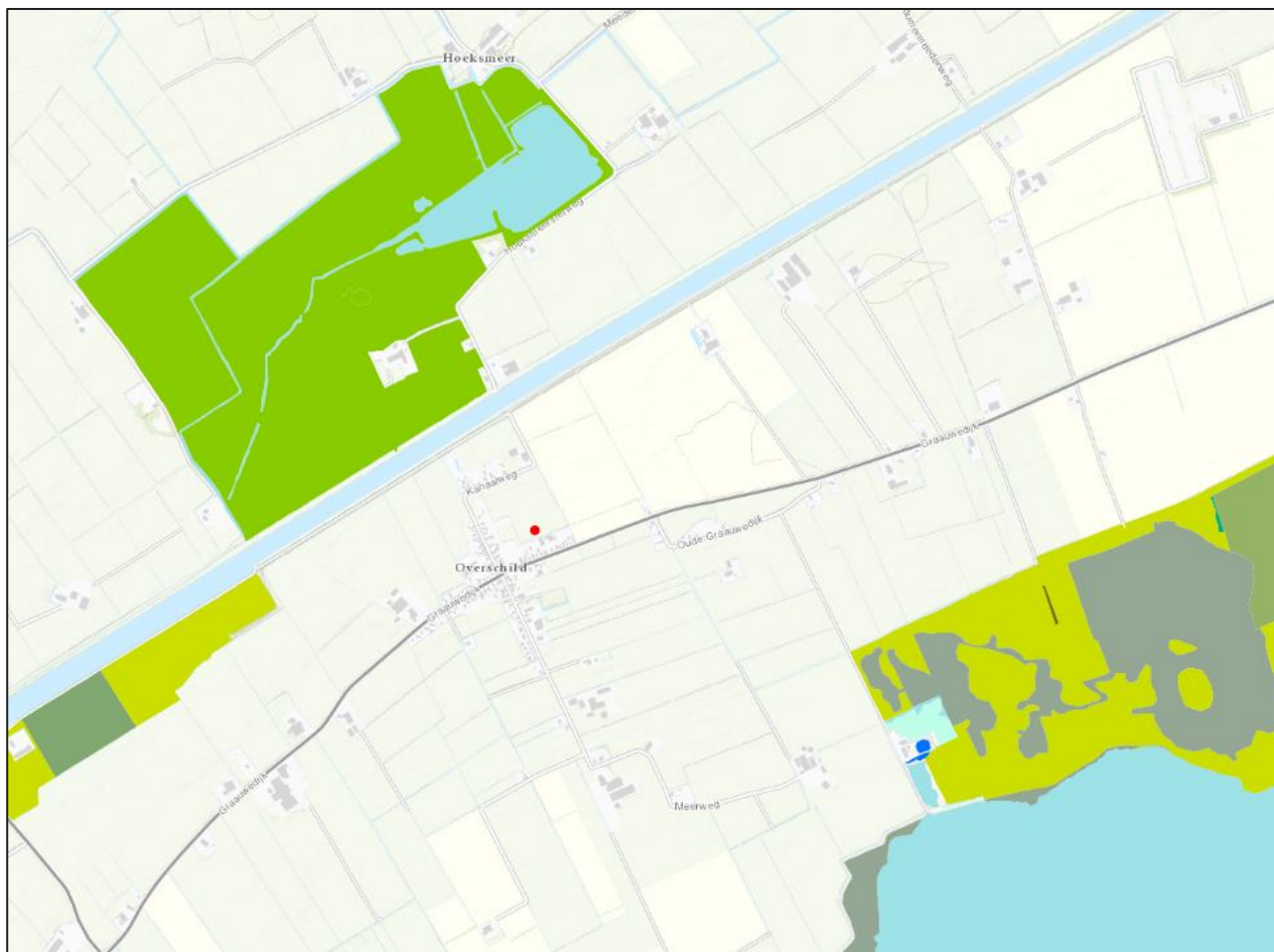
⁹ Quick scan flora en fauna, Tijdelijke huisvesting Overschild, Dillerop natuuradvies, rapportkenmerk FF-168

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Waddenzee en ligt op circa 11 kilometer van het plangebied.

Gedurende de bouwwerkzaamheden (aanleg en afbouw) wordt door verkeersbewegingen en materieel stikstof uitgestoten. Met een aeriusberekening (zie bijlage E) is berekend of er stikstofdepositie plaats vindt op Natura 2000-gebieden. Uit de berekening blijkt dat het project niet leidt tot een stikstofdepositie van meer dan 0,00 mol N/ha. Er treden geen effecten op Natura 2000-gebied op.

Conclusie

Het aspect natuur levert geen belemmeringen op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

Figuur 6 Ligging NNN-gebieden (groen gekleurde vlakken) en planlocatie (rode stip)

4.2 Landschap en cultuurhistorie

Landschap

Het dorps Overschild is gelegen aan de rand van het voormalige veengebied Duurswold. Dit is een weids, open landschap met groene linten, slingertuinen en waterrijke natuur. De belangrijkste landschappelijke kwaliteit van dit gebied is de openheid. De allereerste bebouwing van Overschild werd aan de Graauwedijk gebouwd. Tot halverwege de negentiende eeuw waren dit slechts een paar boerderijen. Daarna groeide het langzaam tot enkele honderden woningen. De bebouwing van Overschild is als lint opgezet. De nieuwste woningen werden gebouwd rond de kruising van de Graauwedijk en de huidige Meerweg/Kanaalweg. Hierdoor is er een karakteristiek kruispatroon ontstaan rond het kruispunt. De verkaveling heeft een regelmatige blokverkaveling en de bebouwing staat altijd in dezelfde richting als de kavels. Het plangebied voor de tijdelijke woningen is gelegen ten noorden van de Graauwedijk achter de bebouwing.

Bij het realiseren van de tijdelijke woningen wordt de openheid van het landschap aangetast. Vanaf het lint aan de Graauwendijk is de openheid aan de noordzijde echter nauwelijks meer waar te nemen door de bebouwing en cultivering. Om de openheid van het landschap minimaal aan te tasten is er aan de zuidkant van het plan is een zone van 10m vrijgehouden en aan oostkant is een zone van 10-20m vrijgehouden. Hierdoor is de bebouwing vanaf de Graauwendijk oostzijde minder opvallend zichtbaar.

Figuur 7 Zichtlijnen plangebied

De hoge woningen, de 4 onder 1 kappers en de 3 onder 1 kappers, worden gesitueerd achter de percelen met de bestemming bedrijf. De woningen worden rechtsachter de bedrijfsloodsen geplaatst, dit zijn relatief hoge loodsen zodat de woningen van de Graauwendijk enigszins verdekt zijn.

Aan de rand van het plan worden de meerpersoonswoningen gesitueerd, deze bestaan uit 1 bouwlaag. De vrije ruimte tussen de woningen is 5m. In het midden van het plan liggen 2 meerpersoonswoningen en 1 aangepaste gelijkvloerse woning. Door aan de randen de woningen met 1 bouwlaag te plaatsen en de woningen met 2 bouwlagen en platdak en kap zoveel mogelijk in de "oksel" van de Kanaalweg en de Graauwendijk en achter de loodsen van de garage-bedrijven wordt de openheid van het buitengebied zoveel mogelijk gewaarborgd.

Conclusie

Door het plan zo goed mogelijk in te passen in het landschap, wordt de openheid van het landschap beperkt aangetast. Door het tijdelijk karakter van het project, wordt dit dan ook niet als belemmering gezien voor de voorgenomen ontwikkeling.

Cultuurhistorie

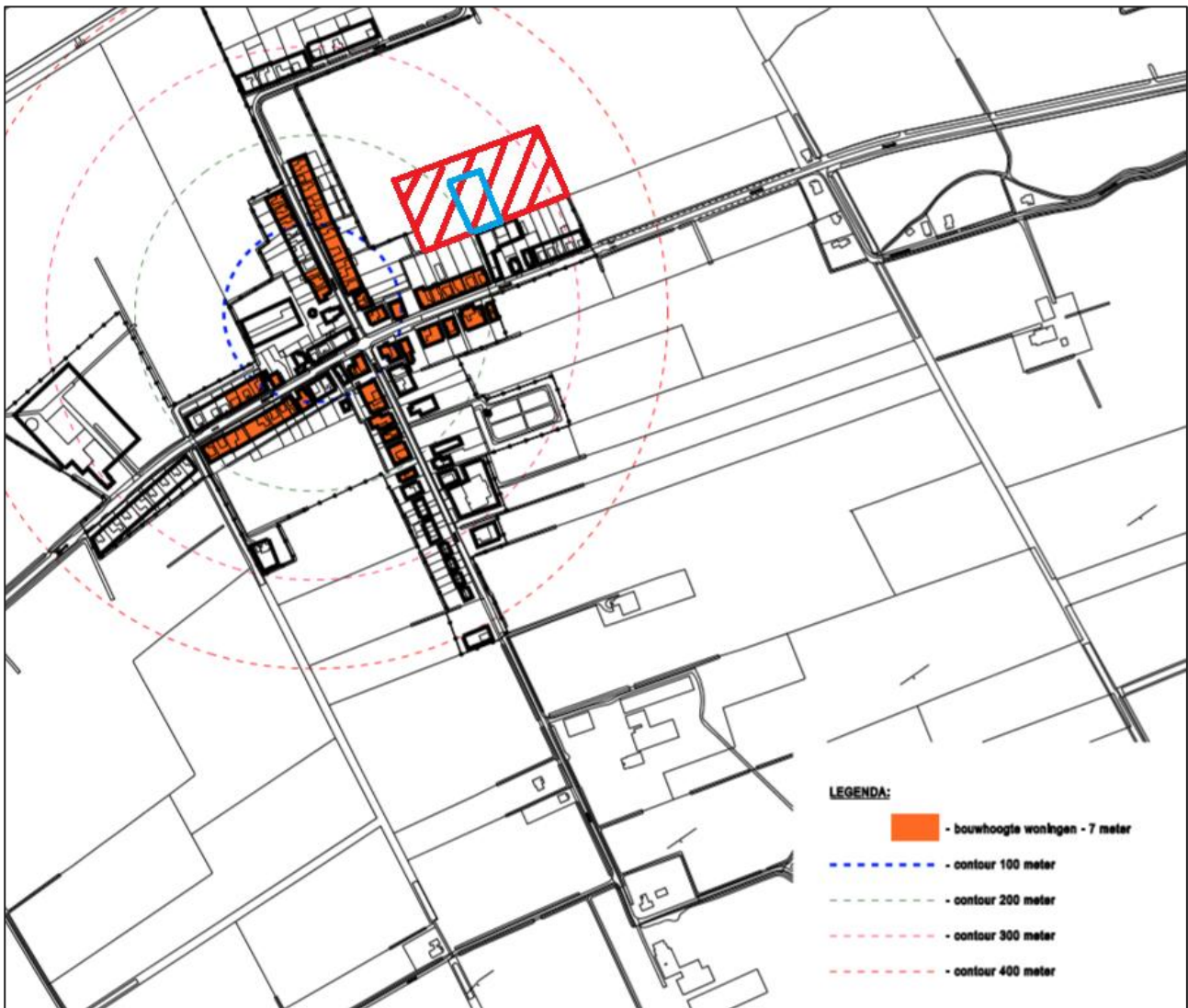
Het karakter van het dorp Overschild wordt onder andere bepaald door de molen in het midden van het dorp. De molen is sinds 1859 aanwezig en aangewezen als een rijksmonument. Door de molen is er sprake van een molenbiotoop, waarbij richtlijnen in het bestemmingplan zijn opgenomen voor maximale bouwhoogtes. De maximale bouwhoogte is afhankelijk van de afstand ten opzichte van de molen, en wordt bepaald middels een formule ((afstand tot de molen / 50) + (0,2 * askophoogte)). Rondom de molen is over het algemeen laagbouw aanwezig, zodat de molen zichtbaar blijft vanaf diverse aankomstroutes.

Binnen de afstand van 150-300 meter van de molen is de maximale toegestane bouwhoogte volgens deze formule en het vigerende bestemmingsplan respectievelijk 5,7-8,7 meter. Als gevolg van de tijdelijke woningbouwlocatie wordt er voor een 6-aantal woningen (gezinswoningen met kap) afgeweken van deze maximale hoogte. Voor deze woningen wordt de maximale hoogte 10 meter. Deze hogere woningen worden tussen 200 – 300 meter van de molen geplaatst (zie figuur 8). In de planvormingsfase heeft overleg

plaatsgevonden met de gemeente over het overschrijden van de maximale bouwhoogte volgens het bestemmingsplan. Bij het ontwerp is rekening gehouden met de achterliggende loods aan de Graauwedijk die ook hoger in het landschap ligt. Hierdoor wordt de tijdelijke hinder geminimaliseerd.

Conclusie

Doordat er in het ontwerp rekening is gehouden met het molenbiotoop zijn de effecten op cultuurhistorie geminimaliseerd. Het aspect cultuurhistorie levert geen belemmeringen op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

Figuur 8 Overzicht molenbiotoop, in rood de projectlocatie en in blauw de locatie van woningen hoger dan 7 meter.

4.3 Archeologie

In het vigerende bestemmingsplan Buitengebied heeft de planlocatie een dubbelbestemming archeologie (waarde 3). Voor het plangebied gelden er daarom beperkingen. Het is verboden om zonder archeologisch onderzoek te ontgronden, afgraven, egaliseren en ophogen van gronden over een oppervlakte groter dan 200 m² en dieper dan 45 cm. Voor de realisatie van de tijdelijke woningen is het voornemen de grond op de planlocatie maximaal 40 cm af te graven. Er zal voorafgaand aan de werkzaamheden een archeologisch onderzoek plaatsvinden. Indien uit het onderzoek blijkt dat er archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, wordt het plan aangepast. In dat geval zal de afgravingsdiepte van de grond worden aangepast, zodat er geen effecten op archeologische waarden kunnen optreden.

Conclusie

Met het volgen van het hierboven geschetste proces, wordt de zorgvuldige omgang met archeologische waarden geborgd en vormt het aspect archeologie geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling.

4.4 Bodem

Ten behoeve van de voorgenomen activiteit worden diverse bodem gerelateerde werkzaamheden uitgevoerd (afgraving, ophoging). Wanneer de grond die tijdens werkzaamheden vrijkomt, wordt hergebruikt binnen de perceelgrenzen, treedt geen verslechtering van de bodemkwaliteit op. Verwacht wordt dat voor het project grond toegepast zal worden van buitenaf. Deze grond zal voldoen aan de huidige kwaliteit conform Besluit bodemkwaliteit.

De woningen worden tijdelijk geplaatst op een landbouwperceel. Na het gebruik van het perceel, zal het weer als landbouwgrond in gebruik genomen worden. Om de kwaliteit van de landbouwgrond te waarborgen, is het wenselijk om de grond in vergelijkbare toestand op te leveren. Hiervoor wordt de grond apart ontgraven per grondlaag (teelaarde en zand) en zal de vruchtbaarheid vooraf onderzocht worden. De grond wordt teruggeplaatst en als de vruchtbaarheid van de grond achteruit is gegaan, zal het aangevuld worden om het met de oorspronkelijke bodemkwaliteit op te leveren. Aanvullend wordt de ontgraven grond zoveel mogelijk ontdaan van onkruid en wordt een hek geplaatst zodat hondenbezitters en honden niet bij de grond terecht kunnen.

Conclusie

Het aspect bodem levert geen belemmeringen op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

4.5 Water

Voor de planlocatie is een waterhuishoudkundig plan opgesteld¹⁰. Doel van het waterhuishoudkundig plan is te zorgen dat de ontwikkeling vanuit waterbeheer voldoet aan de geldende normen en dat er geen negatieve effecten vanwege afwentelen ontstaan voor de omgeving, voor de onderdelen van de waterhuishouding: de grond- en oppervlaktewaterpeilen, de waterhoeveelheden voor aan- en afvoer, de waterkwaliteit en de waterveiligheid. In het plan is per thema een advies opgesteld en zijn samenvattende aanbevelingen opgenomen die worden afgestemd met het waterschap en geïntegreerd in het detailontwerp:

- Bij het graven van de watergangen komt klei en veen beschikbaar. Een deel van de grond kan benut worden om de lokale depressies op te vullen. Dit leidt tot minder kans op plasvorming en vergroting van het woongenot.
- Toepassing van een wegcunet en drainage onder het cunet is wenselijk om te voorkomen dat de wegen nadelig beïnvloed worden door te hoge grondwaterstanden. Drainage kan meegelegd worden met de hemelwater-riolering.

Conclusie

Met de maatregelen uit het waterhuishoudkundig plan wordt geborgd dat er geen belemmeringen zijn ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

4.6 Lucht & geluid

De tijdelijke woningen worden gerealiseerd als tijdelijke huisvesting voor bewoners in het dorp. In de eindsituatie zullen er daardoor geen aanvullende verkeersbewegingen zijn ten opzichte van de huidige situatie. Het verkeer dat naar de planlocatie rijdt, maakt in de huidige situatie ook al gebruik van de huidige ontsluiting van het dorp. Bekend is dat er ten zuiden van de planlocatie een garage aanwezig is die momenteel buiten gebruik is. De woningen vallen binnen een straal van 30 meter en er is een geluidsonderzoek uitgevoerd om te bepalen welke mitigerende maatregelen nodig zijn (zie bijlage C). Uit het

¹⁰ Waterhuishoudkundig Plan Tijdelijke huisvesting Overschild, Arcadis, kenmerk C05057.0000270.0200, 6 september 2019

onderzoek volgt dat de langtijdgemiddeld beoordelingsniveaus, de maximale geluidsniveaus en equivalente geluidsniveaus van de indirecte hinder voldoen aan de gestelde eisen. Hiermee is bij de tijdelijke woning sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ten aanzien van het aspect geluid.

Er zal in de aanlegfase wel sprake kunnen zijn van tijdelijke effecten op de geluids- en luchtkwaliteit als gevolg van de aanleg van de tijdelijk woningbouwlocatie. Tijdens de realisatiefase wordt emissie van geluid en luchtverontreinigende stoffen bepaald door de inzet van werktuigen en bouwverkeer. De overlast in de aanlegfase wordt door de aannemer geminimaliseerd, dit wordt geborgd in het contract met de aannemer.

Er worden voor de geluid- en luchtkwaliteit geen belangrijke nadelige gevolgen verwacht in de aanleg- en gebruiksfase.

Conclusie

De aspecten lucht en geluid leveren geen belemmeringen op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

4.7 Verkeer

Ten behoeve van de tijdelijke woningen wordt een nieuwe ontsluitingsweg aangelegd richting de Graauwedijk. In de aanlegfase maakt het bouwverkeer gebruik van deze weg en de tijdelijke ontsluitingsweg van het plangebied. Het bouwverkeer vindt hierdoor alleen aan de oostkant van de Graauwedijk plaats. Er rijdt daardoor geen bouwverkeer door de dorpskern heen en het dorp behoudt zo haar dorps karakter.

Voor de ontsluiting van het plangebied geldt dat het langzame verkeer (voetganger, fietser) wordt gescheiden van het autoverkeer. Het langzame verkeer kan gebruik maken van het naastgelegen schelpenpad en een tijdelijk fietspad. Hierdoor kunnen er voor het langzaam verkeer geen verkeersonveilige situaties ontstaan.

Er is als gevolg van de tijdelijke woningbouw geen sprake van verkeersaantrekkende werking. Per saldo blijft het aantal woningen in het dorp gelijk en worden de tijdelijke woningen gebruikt door inwoners die nu al in het dorp wonen. Er is alleen sprake van bouwverkeer in de aanlegfase.

Conclusie

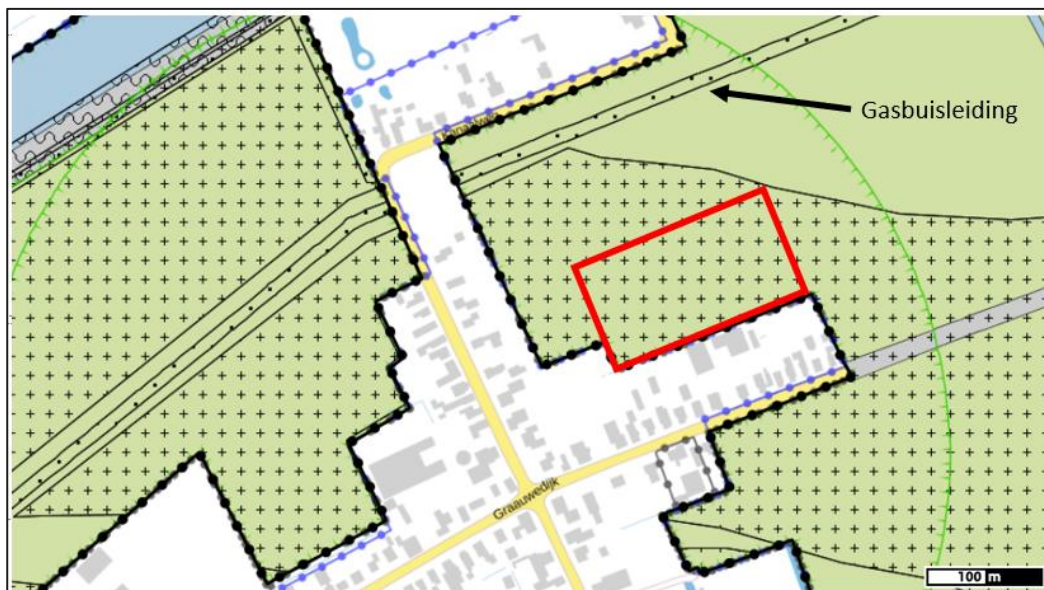
De capaciteit van de wegen zijn voldoende voor deze ontwikkeling en er is daarom vanuit het aspect verkeer geen belemmering ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

4.8 (Externe) veiligheid

Uit de risicokaart (risicokaart.nl) en het vigerende bestemmingsplan blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied geen risicovolle inrichtingen aanwezig zijn. Verder ligt het plangebied buiten de invloedssfeer van (vaar)wegen waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt en ligt het plangebied buiten de invloedssfeer van risicovolle buisleidingen. Via het Eemskanaal worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Het kanaal bevindt zich op circa 400 meter afstand, waardoor het projectgebied buiten de invloedssfeer ligt. De dichtstbijzijnde gasbuisleiding ligt op circa 100 meter afstand waardoor het projectgebied buiten de invloedssfeer van de leiding valt (zie figuur 9).

Conclusie

Er treden geen belangrijke nadelige gevolgen op ten aanzien van externe veiligheid. Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van de tijdelijke woningen.

Figuur 9 Projectlocatie (rood) en ligging gasbuisleiding

4.9 M.e.r.-beoordeling

De voorgenomen activiteit is conform het Besluit m.e.r. te beschouwen als “de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen” (activiteit D11.2 in het Besluit m.e.r.). Het betreft de realisatie van 30 tijdelijke woningen. Deze omvang zit onder de drempelwaarde van 100 hectare of 2000 woningen of meer zoals is opgenomen in kolom 2 van activiteit D11.2 in onderdeel D van het Besluit m.e.r. Voor de voorgenomen activiteit in Overschild wordt daarom een vormvrije m.e.r.- beoordeling uitgevoerd.

Het bevoegd gezag heeft besloten of een milieueffectrapportage moet worden doorlopen (artikel 7.17 onder 1 Wm). De beslissing is gemotiveerd op grond van de informatie (aanmeldnotitie) en de relevante criteria van bijlage III bij de m.e.r.-richtlijn. Uit de aanvraagnotitie blijkt dat er geen grote milieueffecten te verwachten zijn als gevolg van de uitvoering van de bochtafsnijding. Gemeente Midden-Groningen heeft 15 oktober 2019 besloten dat er geen milieueffectrapport opgesteld hoeft te worden voor het realiseren van wisselwoningen in Overschild (zie bijlage D).

5 MAATSCHAPPELIJKE EN ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Het initiatief is onderdeel van de versterkingsopdracht. In het proces is de omgeving betrokken. Als voorbeeld is de locatiekeuze bepaald aan de hand van gesprekken en input van bewoners.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt behandeld conform de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (ex afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht). Eenieder kan een zienswijze met betrekking tot het ontwerp van de omgevingsvergunning naar voren brengen.

De (ontwerp-)omgevingsvergunning wordt gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd. De aanvraag, de bijlagen en de bijbehorende ruimtelijke onderbouwing zijn onderdeel van de (ontwerp-)omgevingsvergunning. Gedurende de termijn van de ter inzage legging kan eenieder een zienswijze indienen. Op basis van de zienswijzen neemt het college van B&W een definitief besluit over het al dan niet afgeven van de omgevingsvergunning.

Na verlening van de omgevingsvergunning wordt deze voor een tweede maal voor een periode van zes weken ter visie gelegd. Gedurende deze periode kunnen belanghebbenden beroep instellen tegen de omgevingsvergunning bij de Rechtbank en later in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Indien binnen de beroepstermijn geen beroep wordt ingesteld, is de omgevingsvergunning na het verstrijken van de beroepstermijn onherroepelijk.

5.2 Economische uitvoerbaarheid

De kosten voor het voornemen komen ten laste van de initiatiefnemer. Tussen de gemeente en de initiatiefnemer wordt een planschadeovereenkomst gesloten. Hierin is vastgelegd dat eventuele planschadekosten, welke het gevolg zijn van het project, voor rekening van de initiatiefnemer komen. Het plan is derhalve economisch uitvoerbaar.

6 CONCLUSIE

Deze ruimtelijke onderbouwing dient ter afweging voor het verlenen van een omgevingsvergunning op grond van artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wabo, waarmee de realisatie van tijdelijke woningen in afwijking van het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt.

In voorgaande hoofdstukken is de voorgenomen ontwikkeling getoetst aan het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid en is onderbouwd dat de tijdelijke woningen passen binnen de genoemde beleidskaders. Wel is het initiatief in strijd met het vigerende bestemmingsplan. In hoofdstuk 4 zijn de milieu- en omgevingsaspecten getoetst en is geconcludeerd dat mogelijke beperkingen vanuit de meeste milieuaspecten op voorhand zijn uitgesloten. Voor het milieuaspect landschap zijn er wel (beperkte) effecten:

- De openheid van het landschap wordt beperkt aangetast. Door het tijdelijk karakter van het project, wordt dit niet als belemmering gezien voor de voorgenomen ontwikkeling.

De economische- en maatschappelijke uitvoerbaarheid is als positief beoordeeld.

Het verlenen van een omgevingsvergunning voor de tijdelijke woningen is, gelet op het voorstaande, niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening en is daarmee vergunbaar.

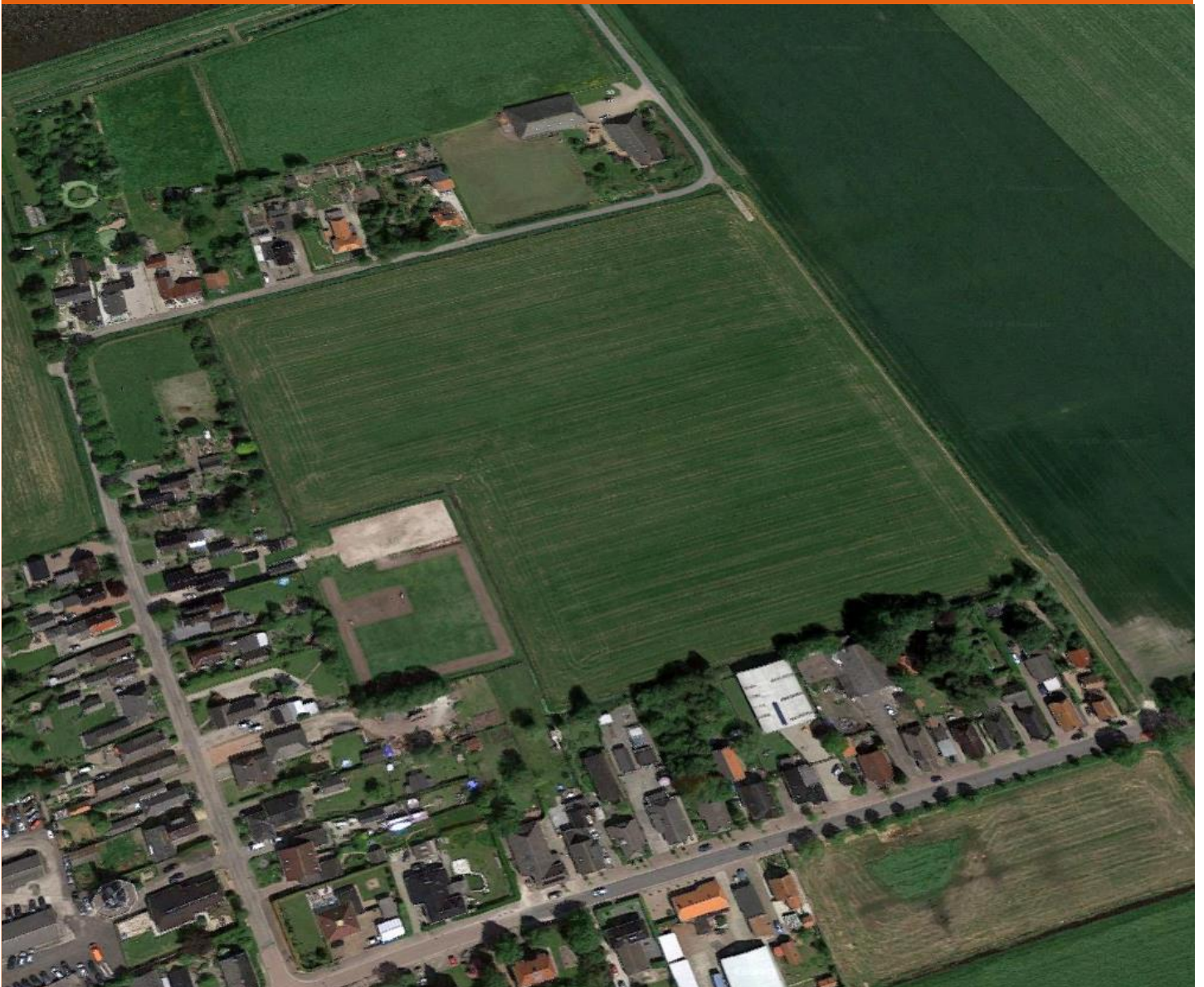
BIJLAGE A WATERHUISHOUDKUNDIG PLAN

WATERHUISHOUDKUNDIG PLAN

Tijdelijke huisvesting Overschild

Centrum Veilig Wonen

6 SEPTEMBER 2019

Contactpersoon

ILSE VERMEIJ
ilse.vermeij@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 56825
1040 AV Amsterdam
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	INVENTARISATIE HUIDIGE SITUATIE EN BELEIDSKADER	6
2.1	Plangebied	6
2.1.1	Bodemkaart	7
2.1.2	Maaiveldhoogte en laagste gronden per peilgebied	8
2.2	Beleidskader	9
3	UITGANGSPUNTEN	11
	Bouwpeilen	11
	Bergingsopgave	11
	Watergangen en kunstwerken	11
	Waterkwaliteit	11
	Onderhoud	12
	Waterveiligheid	12
4	TOEKOMSTIGE SITUATIE	13
4.1	Inrichtingsplan	13
4.2	Bergingsopgave 1 ^e en 2 ^e fase	14
4.3	Bouwpeilen	14
4.4	Ontwerp hemelwaterafvoer	14
4.5	Waterkwaliteit	16
4.6	Onderhoud	17
4.7	Waterveiligheid	18
4.8	Grondwater	19
4.9	Vervolg: afstemming met bevoegd gezag en integratie in de plantekeningen	20
	Afstemming	20
	Integratie en realisatie	20

COLOFON

32

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het belang van de versterkingsopgave in Overschild is tijdelijke huisvesting nodig. Deze huisvesting is bedoeld voor inwoners die tijdelijk uit hun woning moeten tijdens de versterking of de sloop-nieuwbouw van hun woning. De tijdelijke huisvesting wordt primair aangeboden om de veiligheid van de bewoners tijdens de versterking of schadeherstel van hun woning te kunnen garanderen en om aanvullende woonlasten te voorkomen.

Centrum Veilig Wonen (CVW) realiseert hiervoor tijdelijke woningen in het dorp, om zo de hinder en overlast te minimaliseren. De versterkingsoperatie in het dorp Overschild wordt in vier fases uitgevoerd, waarbij telkens een deel van het dorp aangepakt wordt. Tijdens de versterkingsoperatie, die naar verwachting 5 jaar duurt, en maximaal 5 jaar kan uitlopen, worden de woningen gebruikt als wisselwoning.

De tijdelijke huisvesting bestaat uit maximaal 30 woningen aan de noordoostzijde van de dorpskern. Het betreft de percelen sectie X, perceelnummer 162,169 en 171 in Overschild gemeente Midden-Groningen. Na de versterkingswerkzaamheden worden de woningen verwijderd en het perceel weer teruggebracht en opgeleverd als landbouwperceel.

Bij de voorbereiding van de tijdelijke huisvesting moet rekening gehouden worden met de invulling van de waterhuishoudkundige opgaven, ook in relatie tot klimaatadaptatie. Dit waterhuishoudkundige plan beschrijft hoe deze ingevuld gaan worden.

1.2 Doel

Doel van het waterhuishoudkundig plan is te zorgen dat de ontwikkeling vanuit waterbeheer voldoet aan de geldende normen en dat er geen negatieve effecten vanwege afwentelen ontstaan voor de omgeving, voor de onderdelen van de waterhuishouding: de grond- en oppervlaktewaterpeilen, de waterhoeveelheden voor aan- en afvoer, de waterkwaliteit en de waterveiligheid. Het waterhuishoudkundig plan wordt gebruikt als onderbouwing voor de omgevingsvergunning.

In dit plan worden de volgende onderdelen behandeld:

1. Huidige situatie en beleidskader
2. Aanpassing van het watersysteem
3. Compenseren van de toename van verharding
4. Realiseren van voldoende drooglegging, voorkomen van wateroverlast
5. Ontwerpen hemelwaterafvoer
6. Risico's voor de waterkwaliteit en ecologie beperken of mitigeren
7. Analyseren en optimaliseren van de waterveiligheid
8. Fasering en onderhoud

1.3 Leeswijzer

Als basis voor dit waterhuishoudkundige plan is in hoofdstuk 2 het plangebied, de werking van het watersysteem en het beleidskader beschreven. Vervolgens zijn in hoofdstuk 3 de uitgangspunten beschreven die gehanteerd zijn voor de wateropgave. Hoofdstuk 4 beschrijft de toekomstige situatie, waarin het inrichtingsplan, de bergingsopgave, de bouwpeilen en het ontwerp van de hemelwaterafvoer is beschreven.

2 INVENTARISATIE HUIDIGE SITUATIE EN BELEIDSKADER

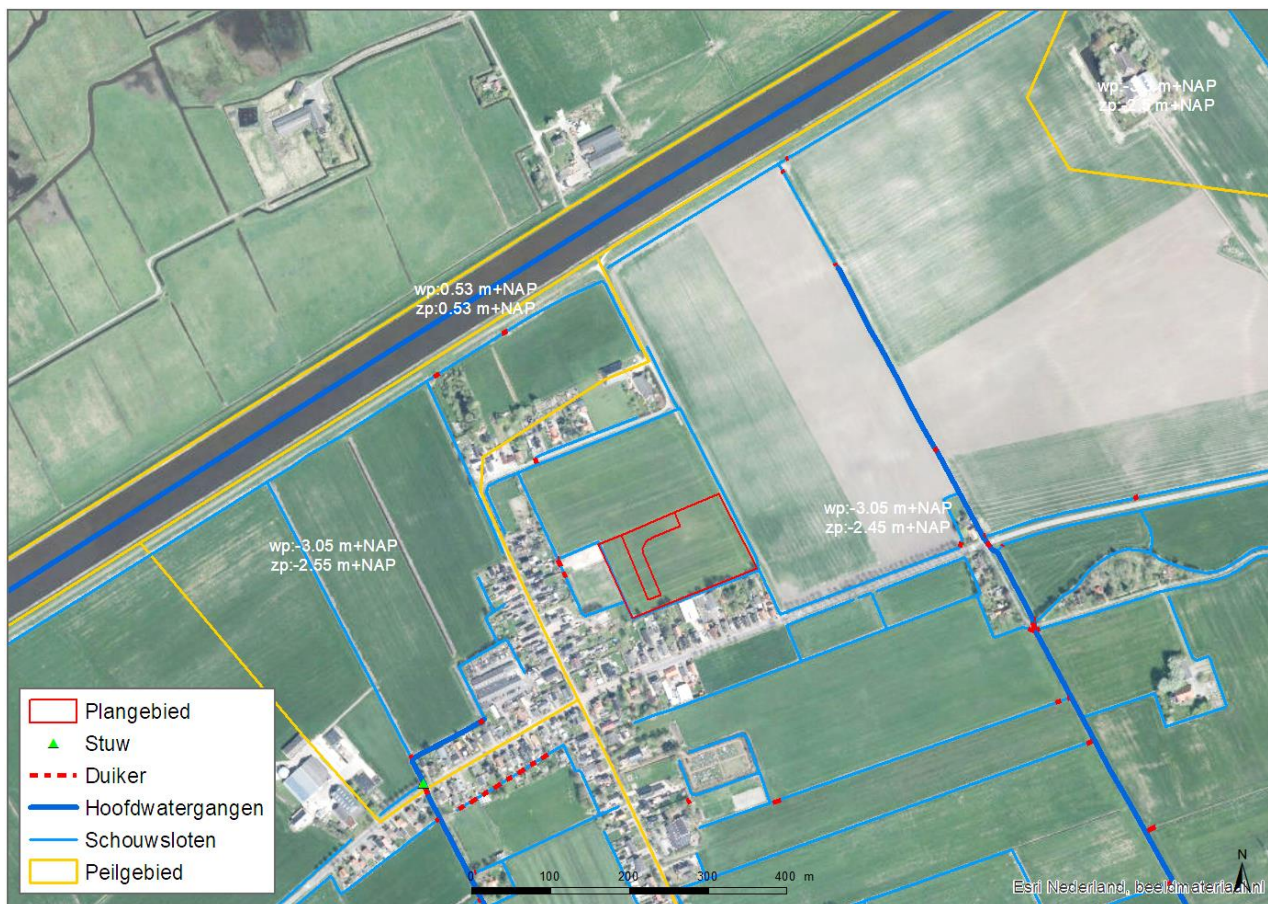
2.1 Plangebied

De kern Overschild ligt op 15 km ten noord-oosten van Groningen, tussen Loppersum en Slochteren. Het plangebied voor de tijdelijke huisvesting ligt ten noordoosten van het dorp Overschild en op ca. 400 meter ten zuiden van het Eemskanaal (Figuur 1). In de huidige situatie is het plangebied in gebruik als agrarisch gebied; voor de tijdelijke situatie wordt een omgevingsvergunning aangevraagd. Het terrein wordt ten westen, zuiden en oosten begrensd met schouwsloten. Ten noorden grenst het gebied direct aan een agrarisch perceel zonder waterloop.

Figuur 1 Globale ligging projectlocatie (rode stip)

Figuur 2 toont het watersysteem in de omgeving. Het plangebied ligt in een peilgebied met een winterpeil van NAP -3,05 m en een zomerpeil van NAP -2,75 m. Het gebied watert in zuidoostelijke richting af naar een hoofdwatergang van het waterschap. Het zomerstreefpeil van het peilgebied geldt niet voor het plangebied, maar wordt lokaal bepaald door een stuw. Het zomerpeil wordt bepaald door de stuw "KST-D-14710", met een hoogte van NAP -2,75 m in de zomer.

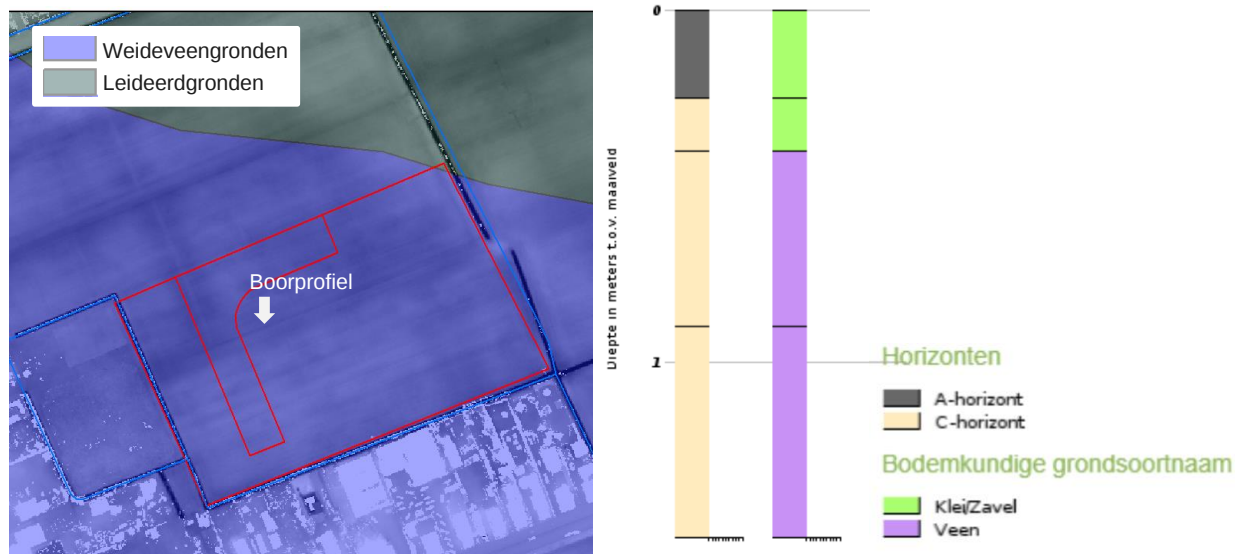
Figuur 2 Oppervlaktwatersysteem

2.1.1 Bodemkaart

Er ligt een veenpakket tussen de 0,40 m en 0,75 m boven de gemiddeld laagste grondwaterstand. Dit houdt in dat het hele plangebied gevoelig is voor bodemdaling door veenoxidatie en dat daarmee productie van CO₂ kan optreden¹. Naast bodemdaling door veenoxidatie wordt bodemdaling in dit gebied ook door de gaswinning veroorzaakt.

Figuur 3 toont het meest voorkomende bodemtype binnen het plangebied (rood), namelijk Weideveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of (mesotroof) broekveen. Bij aanleg van woningen, wegen en bruggen moet gerekend worden met optredende zetting en bodemdaling. In de figuur is ook een bodemprofiel weergegeven, waaruit blijkt dat de bovenste 40 cm van de bodem bestaat uit een deklaag van klei.

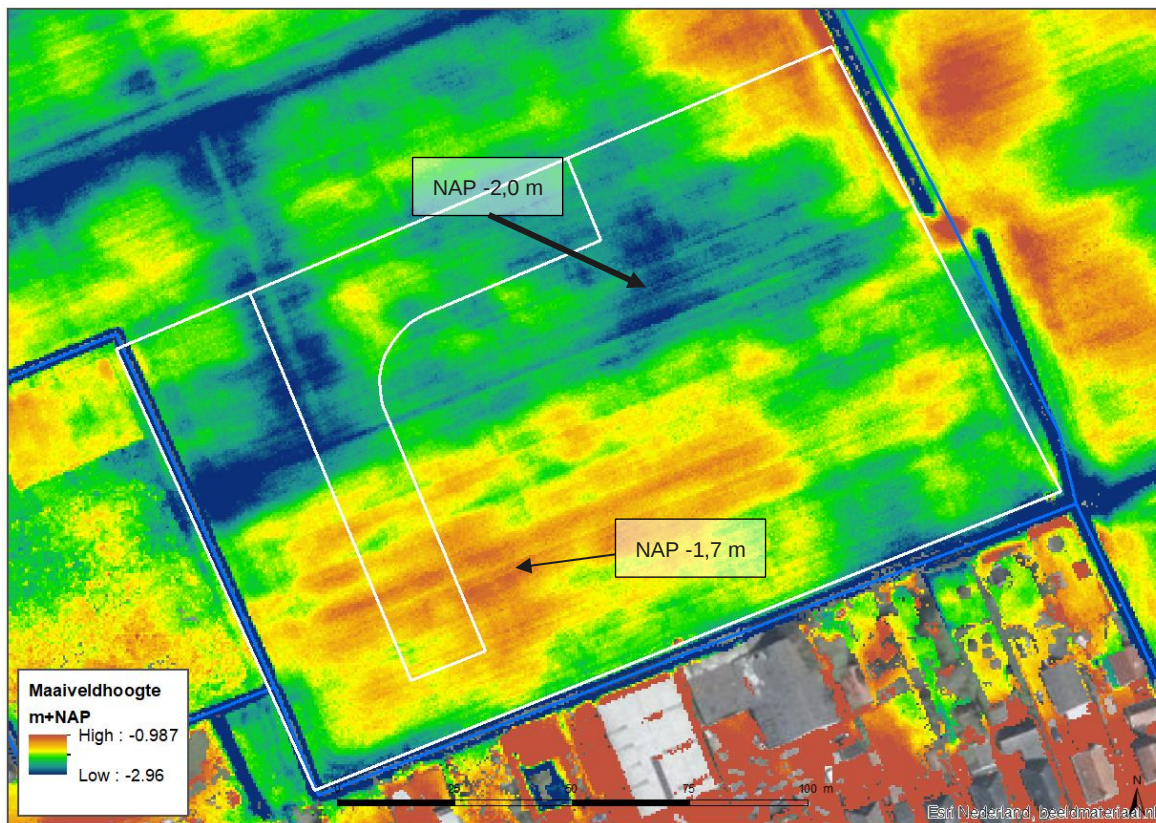
¹ Uitgangspuntennotitie Watertoets, Waterschap Hunze en Aa's, dossiercode 20190612-33-20752

Figuur 3 Bodemkaart en een bodemprofiel (BHR000000172192, DINOloket).

2.1.2 Maaiveldhoogte en laagste gronden per peilgebied

De maaiveldhoogteverdeling, weergegeven in Figuur 4., is te zien is dat het hoogste punt binnen het plangebied op NAP -1,7 m ligt en het laagste punt op NAP -2,0 m. Het terrein heeft een reliëf met een hoogteverschil van ca. 0,30 m. Op enkele depressies na is het plangebied dus vrij plat. Voor de begaanbaarheid van het terrein is het wenselijk de depressies op te vullen met de vrijgekomen grond.

Figuur 4 Maaiveldhoogtekaart in meter boven NAP

2.1.3 Landmetingen en observaties veldbezoek

Op vrijdag 30 augustus zijn dwarsprofielen ingemeten en zijn foto's gemaakt om een beter inzicht te krijgen in het watersysteem. Bijlage C toont de dwarsprofielen van de watergangen die relevant zijn voor het watersysteem. Onderstaande figuur toont de locaties waar profielen zijn ingemeten en waar foto's zijn gemaakt.

Figuur 5 Metingen dwarsprofielen (zie Bijlage C voor de resultaten)

2.2 Beleidskader

Beleid of regelgeving	Inhoud & relevantie
Nationaal Bestuursakkoord Water	Op basis van het rapport van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw en het kabinetsstandpunt 'Anders omgaan met water' hebben het Rijk, de provincies, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) ondertekent. Het NBW is doorgevoerd in de provinciale en regionale beleidsplannen. Relevante aspecten uit het NBW zijn: • Toepassen van de watertoets als procesinstrument op alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Het doel van de watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen. • Toepassen van de trits schoon houden - zuiveren - schoon maken, met als eerste insteek het voorkomen van vermenging van schoon hemelwater van dakvlakken en afvalwater en het gebruik van bijvoorbeeld een bodempassage voor hemelwater van druk bereiden straatvlakken. • Wateropgave (de benodigde bergingscapaciteit voor het opvangen van pieken in neerslag) bepalen aan de hand van de NBW normen regionale wateroverlast. Voor stedelijk gebied geldt een norm van T=100 (neerslaggebeurtenis die statistisch berekend eens in de 100 jaar voorkomt).
Omgevingsverordening Provincie Groningen (2016)	De Omgevingsverordening Provincie Groningen 2016 bevat regels voor de fysieke leefomgeving in de provincie Groningen. Deze regels richten zich op

de thema's ruimtelijke ordening, water, infrastructuur, milieu en ontgroningen.

Relevant voor het waterhuishoudkundige plan zijn de vastgestelde normen voor de waterveiligheid, waterkwantiteit en kwaliteit.

Waterwet (2009)

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Acht bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland zijn vervangen door deze Waterwet en de zes verschillende vergunningen zijn opgenomen in één vergunning. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Een belangrijk doel is het klimaat adaptief en klimaatbestendig maken en wateroverlast zoveel mogelijk te beperken.

Een belangrijke verandering na het in werking treden van de Waterwet is de onderverdeling in het bevoegde gezag met betrekking tot directe en indirecte lozingen. Alle indirecte lozingen vallen onder het bevoegde gezag voor de Wet Milieubeheer (gemeente en provincie). Alle directe lozingen vallen onder het gezag van de Waterwet (waterschappen voor de regionale wateren en Rijkswaterstaat voor de rijkswateren). Een Watervergunning is nodig voor:

- Werken in, aan en in de nabijheid van oppervlaktewater (bijvoorbeeld leggen van kabels, verlagen maaiveld).
- Het onttrekken/(weer) lozen van grondwater tijdens bouwwerkzaamheden.
- Het lozen van regenwater van verhard dak- en terreinoppervlak direct of via een retentie/infiltratievoorziening in oppervlaktewater.
- Werkzaamheden in of nabij waterkeringen.
- Voor de aanleg van een HWA stelsel en het lozen op het gemeentelijke stelsel dient een vergunning of ontheffing verkregen te worden via het omgevingsloket van de gemeente.

Keur Waterschap

Een deel van het beleid van het waterschap ligt vast in de Keur. De regels in de Keur hebben betrekking op het lozen, afvoeren, onttrekken of aanvoeren van grondwater en water uit beken en andere wateren. Ook kent de Keur gebods- en verbodsbepalingen over zaken die niet mogen in of om watergangen, dijken en lijnvormige elementen. Iedereen die werkzaamheden uitvoert of activiteiten plant in en om water of dijken, heeft met de Keur te maken.

Voor het graven van waterlopen en het aansluiten van hemelwaterleidingen op open water dient een vergunning of ontheffing verkregen te worden via het waterschap.

Ruimtelijke ordening

Voor het bouwen in agrarisch gebied is aanpassing nodig van het bestemmingsplan buitengebied². Hiervoor wordt een omgevingsvergunning ingediend.

² Bestemmingsplan Buitengebied 2012. Kenmerk: NL.IMRO.0040.bp00019-41vg

3 UITGANGSPUNTEN

In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten voor de wateropgave beschreven. Op basis van deze uitgangspunten is de voorgestelde waterstructuur ontworpen en getoetst.

Bouwpeilen

1. De aanlegpeilen voor de realisatie worden bepaald met behulp van de eisen ten aanzien van drooglegging. Voor woningen adviseert het waterschap een hoogte van 1,00 m ten opzichte van het maatgevende peil in oppervlaktewater. Voor het peil van de wegen 0,70 m en voor openbaar groen en tuinen een wenspeil van 0,60 meter;
2. Het maatgevende streefpeil is in overleg met het Waterschap gebaseerd op het zomerstreefpeil, dus NAP -2,75 m. Het referentiepeil is het streefpeil en niet waterpeilen die bij extreme situaties voorkomen.
3. Volgens het bouwbesluit moet de vloer waterdicht zijn. Water in de kruipruimte mag incidenteel wel voorkomen;
4. Vanwege de tijdelijke aard van de bebouwing zal geen terreinophoging of egalisatie van openbaar groen of particuliere kavels plaatsvinden, is de verwachting.
5. De tijdelijke woningen worden gebouwd met een kruipruimte. Hierbij geldt een ontwateringsdiepte van 0,70 m ten opzichte van de onderkant vloer.

Bergingsopgave

6. Toename van verharding en het dempen van waterlopen moeten gecompenseerd worden om negatieve effecten op de waterberging van het systeem te compenseren.
7. De opgave voor waterberging wordt vastgesteld door middel van een berekening op basis van een spreadsheet van het waterschap.
8. Uitgangspunten voor de berekening zijn afspraken over de normafvoer, de extreme neerslag bij afgesproken klimaatscenario's en de verdeling van verharding en onverhard oppervlak en de mate van doorlatendheid en berging voor deze type oppervlakken.
9. Voor de bepaling van de bergingsopgave moet worden uitgegaan van een 48 uur durende bui, waarin 108 mm neerslag valt. Deze bui is inclusief de wateropgave (+17%) voor 2050, die uitgaat van de klimaatscenario's van het KNMI uit mei 2006;
10. De gebiedsspecifieke afvoer is 1,49 l/sec/ha;
11. Voor verharding op particulier terrein wordt in de berekening een opslag aangehouden van 10%.
12. Parkeerplaatsen worden waterdoorlatend aangelegd en worden gerekend als gedeeltelijk verhard, namelijk voor 75%;
13. De compensatiedrempel voor toename in het stedelijke gebied van 150 m² en landelijk gebied van 1500 m²; het plan overschrijdt deze drempelwaarden.

Watergangen en kunstwerken

14. Watergangen zijn gedimensioneerd met een talud van 1:1.5 en een minimale bodembreedte van 0,50 m;
15. Diameter duikers onder wegen zijn minimaal 500 mm;
16. Duiker worden zonder knikpunten of bochten aangelegd en met de as in het midden van de watergang ontworpen;
17. Watergangen zijn gedurende het gehele jaar watervoerend;

Waterkwaliteit

18. Doodlopende watergangen veroorzaken stagnerend water waardoor de waterkwaliteit in met name de zomerperiode slecht kan zijn. Het watersysteem zal zo aangelegd worden dat er geen doodlopende watergangen voorkomen;
19. Afstromend hemelwater afkomstig van daken en erfontsluitingswegen is schoon genoeg om zonder zuiverende voorziening te kunnen afstromen naar het oppervlaktewater;
20. Voor de waterkwaliteit is het wenselijk dat er geen milieuverontreinigende bouwmaterialen en activiteiten plaatsvinden in de wijk;
21. Lozing van hemelwater op het oppervlaktewaterlichaam mag niet leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van dat oppervlaktewaterlichaam.

Onderhoud

- 22. Sloten moeten toegankelijk zijn voor onderhoudswerkzaamheden;
- 23. Schouwsloten worden onderhouden door aangrenzende perceeleigenaren;
- 24. Schouwsloten breder dan 5,0 meter moeten of vanaf twee kanten worden onderhouden of varend onderhouden;
- 25. Watergangen moeten toegankelijk zijn voor zwaar materieel benodigd voor de onderhoudswerkzaamheden;
- 26. In de gebruiksfase moeten er afspraken worden gemaakt over de partij die verantwoordelijk is voor het onderhoud;

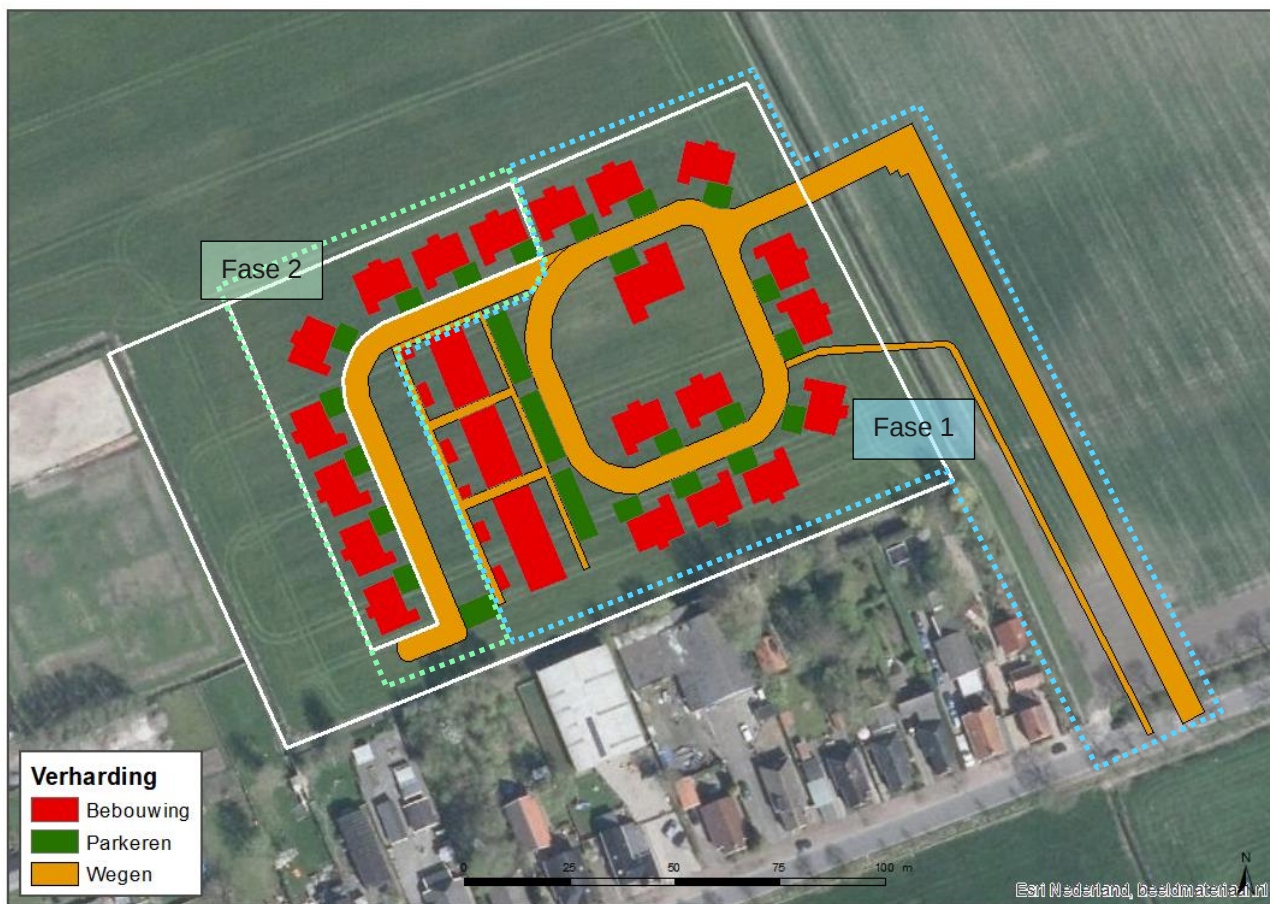
Waterveiligheid

- 27. Voor overstroming vanuit zee is de norm een gemiddelde overschrijdingsfrequentie van 1 keer per 4000 per jaar. Voor overstroming vanuit de boezem is de norm een gemiddelde overschrijdingsfrequentie van 1 keer per 100 per jaar;
- 28. In het geval van een overstroming vanuit de boezem of vanuit zee moeten de inwoners van de wijk op een veilige manier kunnen vluchten naar een hoger gelegen gebied.

4 TOEKOMSTIGE SITUATIE

4.1 Inrichtingsplan

Figuur 6 toont de ontworpen verharding binnen het plangebied. De woonwijk wordt in twee fasen ontwikkeld. De verharding is opgedeeld in drie typen; bebouwing, parkeerverharding en wegverharding.

Figuur 6 Verharding binnen het plangebied

Tabel 1 toont de oppervlakken die per fase horen bij de verschillende verhardingstypen. Voor parkeerplaatsen wordt ervan uitgegaan dat 25 procent van de verharding waterdoorlatend is. Dit percentage van de parkeerverharding is opgeteld bij het onverharde oppervlak. De totale verharding in de eindfase is 6.645 m². Op basis van deze oppervlakken is de bergingsopgave bepaald in de volgende paragraaf.

Tabel 1 Verharding

Fase \ verhardingstype	Onverhard oppervlak** [m ²]	Dakoppervlak [m ²]	Parkeeroppervlak* [m ²]	Wegoppervlak [m ²]	Totaal verhard [m ²]
Fase 1	6.443	2.027	507	2.343	4.877
Fase 2	5.588	767	223	778	1.768

* Parkeeroppervlakken zijn voor 75% geteld als verharding

** Inclusief 25% verharding parkeeroppervlak

4.2 Bergingsopgave 1^e en 2^e fase

Voor de toelaatbare peilstijging in een situatie van 1:100 +17 % neerslag toename ten gevolge van klimaatverandering, geldt als uitgangspunt het winterpeil van NAP -3,00 m tot aan het laagste maaiveld in dit gebied: NAP -2,00 m.; dus een peilstijging van 1,00 m. Op basis van deze peilstijging is de bergingsopgave bepaald en weergegeven in Tabel 2. Voor de berekening van de bergingsopgave is gebruik gemaakt van de methode aangeleverd door het waterschap. De details zijn te vinden in Bijlage 1.

Tabel 2 Bergingsopgave T=100 +17% (Wateropgave 2050)

	Verharding (m ²)	Afvoer (m ³)	Benodigde berging (m ³)
Fase 1	4.877	291	650
Fase 2	1.768	189	367
Fase 1 & 2	6.645	480	1.017

Voor de ontwikkeling van beide fasen moet 1.071 m³ waterberging gerealiseerd worden in het plangebied.

4.3 Bouwpeilen

Het bouwpeil wordt vastgesteld op basis van de drooglegging. Drooglegging is de maat waarop het maaiveld, het straatniveau of het bouwpeil boven het oppervlaktewaterpeil of het streefpeil ligt. Voor bebouwd gebied adviseert het waterschap voor het straatpeil onder een droogleggingsnorm van 0,70 meter en voor het bouwpeil (= vloerpeil van de begane grond) een norm van 1,00 meter ten opzichte van het zomerpeil. Het zomerpeil wordt lokaal bepaald door de stuw KST-D-14710, met een hoogte van NAP -2,75 m. De woningen worden met een kruipruimte ontwikkeld. Hiervoor geldt een aanleghoogte van 0,70 m boven zomerpeil³. Tabel 3 toont de verschillende aanleghoogten per type verharding in het plangebied.

Tabel 3 Bouwpeilen (minimale hoogte) voor tijdelijke huisvesting Overschild in meters ten opzichte van NAP

	Zomerstreefpeil	Vloerpeil	Straatpeil	Groenpeil	bodem kruipruimte
Fase 1 & 2	-2.75	-1.75	-2.05	-1.95	-2.05

Vergelijking van de bouwpeilen met de maaiveldhoogte (figuur 4) laat zien dat

- De lagere delen van het gebied met een hoogte van NAP -2,00 m hebben voldoende hoogte voor de wenspeilen voor het groen.
- De vloer van de woningen in veel gevallen ca. 0,25 m hoger komt te liggen dan bestaand maaiveld.

4.4 Ontwerp hemelwaterafvoer

Binnen de woonwijk wordt een gescheiden rioleringsstelsel aangelegd. In dit plan wordt de hemelwaterafvoer nader uitgewerkt. Hiervoor is schematisch een ontwerp gemaakt, waarbij rekening is gehouden met de benodigde waterberging, de realisatie van een robuust watersysteem en de aansluiting op het bestaande watersysteem.

Het ontworpen systeem is weergegeven in Figuur 7. De verharding (woningen, wegen) watert af op het hemelwaterriool dat onder de weg wordt aangelegd in de woonwijk. De gestippelde lijn geeft het HWA-riool aan dat in de tweede fase wordt ontwikkeld. Het ingezamelde hemelwater komt via een hemelwater uitlaat (U1) op het open water (W1).

³ Aanleghoogte van nieuwe woningen in relatie tot wateroverlast, STOWA, 2010

Figuur 7 Hemelwaterafvoer systeem. Het hemelwaterriool dat met een stippellijn is aangegeven wordt aangelegd bij de ontwikkeling van fase 2.

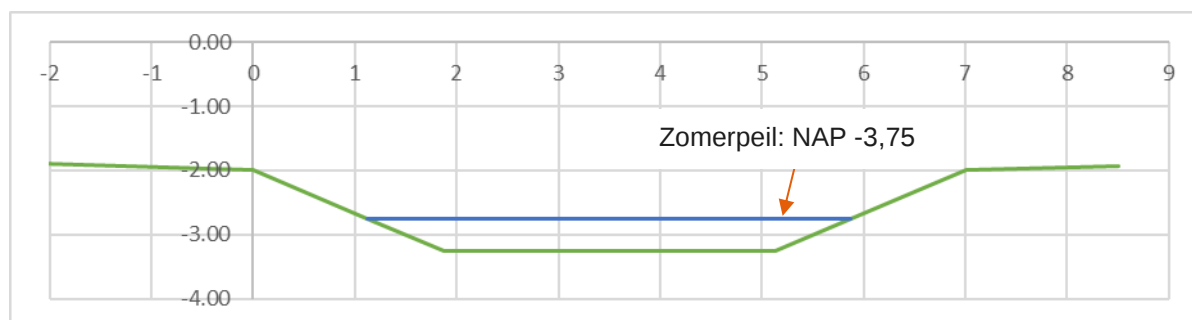
In het noorden van het plangebied is een brede schouwsloot W1 ontworpen met voldoende bergingscapaciteit om aan de bergingsopgave te voldoen. De watergang heeft een talud van 1:1,5 en sluit in het oosten en in het westen aan op bestaande schouwsloten. De watergang is 168 m lang, 7,00 m breed op insteekhoogte, 1,25 m diep en heeft een ruimtebeslag van 1.176 m². Aan weerszijden van de watergang wordt ruimte vrijgehouden voor onderhoudswerkzaamheden.

De brede waterloop in het noorden van het plangebied heeft een bergende schijf van 0,75 m (afstand tussen zomerstreep en insteekhoogte). De dimensies van de watergang zijn weergegeven in Tabel 4, evenals een doorsnede in Figuur 8. De insteekhoogte is gelijk aan de aangrenzende bestaande watergangen; NAP -2,0 m. Wij adviseren een diepte van 1,25 m om ervoor te zorgen dat gedurende het gehele jaar de watergang watervoerend is. De onderkant van de bodem ligt dan op NAP -3,25 m, waardoor er bij winterpeil een waterlaag is van 0,20 m.

Tabel 4 Dimensies aan te leggen watergangen

Watergangen	Lengte	Talud	Diepte	Bodembreedte	Bovenbreedte	Insteekhoogte	Berging
1.	168 m	1:1,5	1,25 m	3.25 m	7,00 m	NAP -2,0 m	1.024 m ³

Met de voorgestelde watergang wordt voldaan aan de bergingseis van 1.017 m³.

Figuur 8 Doorsnede aan te leggen watergang

Er zijn in totaal 4 duikers nodig onder het fiets-voetpad, de aanvoerweg naar de woonwijk en als verbinding tussen twee watergangen. Deze zijn in paars aangegeven in Figuur 7. De dimensies van de duikers zijn weergegeven in Tabel 5. De onderkant van de duikers liggen ter hoogte van de bodemhoogte.

Tabel 5 Dimensies aan te leggen duikers

Duikers	Lengte [m]	Diameter [mm]
1.	8	500
2.	5	500
3.	8	500
4.	16	500

Figuur 7 toont ook het hemelwaterafvoer-riool (HWA-riool) die onder de weg is ontworpen. De blauwe peilen tonen de aansluitingen van de woningen. Het hemelwaterafvoer-riool is in de eerste fase van de ontwikkeling via één uitlaat (U1 in Figuur 7) aangesloten op de noordelijke watergang. Bij de uitbreiding in de tweede fase zou eventueel een tweede uitlaat op de locatie U2 aangelegd kunnen worden. Omdat het aangesloten verharde oppervlak in fase 1 beperkt is (0,70 ha), kan uit een nadere berekening volgen dat de tweede uitlaat (U2) niet nodig is.

4.5 Waterkwaliteit

Het hemelwater en afvalwater wordt gescheiden afgevoerd vanuit de woonwijk. Dit is gunstig voor de capaciteit van het bestaande vuilwaterriool, omdat het afvalwater volume afneemt en zorgt er ook voor dat het hemelwater dat rechtstreeks afvoert op het oppervlaktewater schoon is. Het hemelwater dat geloosd wordt op het oppervlaktewater komt echter wel in contact met dak, terrein en straatverharding binnen de woonwijk. De volgende maatregelen worden geadviseerd om te voldoen aan de zorgplicht die relevant zijn binnen het plangebied⁴:

- Bij nieuwbouw en renovatie is het advies geen uitlogende materialen zoals zink, koper en lood gebruiken. Alternatieven gebruiken heeft de voorkeur.
- Hondenuitlaatplaatsen aanleggen of de verplichting in de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) opnemen om poep op te ruimen;
- Afvalinzamelpunten plaatsen in woonbuurten;
- Autowassen op straat verbieden in de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) om menging van autowaswater met hemelwater te voorkomen;
- De openbare ruimte zodanig inrichten dat onkruidgroei zo weinig mogelijk kans krijgt. Hiermee kan het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen worden voorkomen of beperkt. Mogelijk heeft de gemeente al een verbod ingesteld op het toepassen van chemische onkruidbestrijding op openbare ruimte.
- Goten langs wegen vegen om onkruidgroei te voorkomen.
- Gladheidbestrijding effectief toepassen of beperken zolang de veiligheid dit toelaat.

Om de waterkwaliteit in de voorgestelde brede waterloop te garanderen is deze aan weerszijden aangesloten op bestaande schouwsloten. Dit zorgt voor voldoende doorspoelmogelijkheden en vermijdt stilstaand water. Hiernaast wordt geadviseerd om oeverplanten te plaatsen in de waterloop. Dit draagt bij aan de natuurontwikkeling en de esthetische waarde. In het belang van het ecologisch functioneren van de watergang zou langs de waterloop ook een natuurvriendelijke oever ontworpen kunnen worden. Vanwege de tijdelijke aard van de woonwijk is in het huidige ontwerp niet gekozen voor deze optie.

⁴ *Uitgangspuntennotitie Watertoets, Waterschap Hunze en Aa's, dossiercode 20190612-33-20752*

4.6 Onderhoud

Binnen het plangebied moeten de watergangen, kunstwerken en het HWA-riool worden onderhouden om een goed functioneren van de waterstructuur te garanderen. Figuur 9 toont de watergangen die grenzen aan het plangebied en welke partijen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud. De bestaande watergangen worden niet gewijzigd in de toekomstige situatie, waardoor de onderhoudsplicht niet verandert. De watergangen aan de zuid en oostkant moeten door beide aangrenzende eigenaren worden onderhouden. De watergang die westelijk grenst aan het plangebied moet worden onderhouden door de eigenaar in het westen. De nieuw aan te leggen watergang ten noorden van het plangebied heeft een bergende functie die nodig is voor de tijdelijke woonwijk, waardoor de onderhoudsplicht niet bij de eigenaar in het noorden ligt. De watergangen grenzend aan het plangebied, evenals de kunstwerken (3 duikers) worden jaarlijks onderhouden door het Jan Snel.

De watergangen moeten bereikbaar zijn voor het materieel dat benodigd is voor onderhoud. Langs de zuidelijke en oostelijke watergang is er voldoende ruimte voor een onderhoudsstrook. De nieuw aan te leggen watergang is bereikbaar vanaf het perceel van de landeigenaar in het noorden. Voor het onderhoud van deze watergang moeten hierover afspraken worden gemaakt met deze aangrenzende eigenaar. In de watertoets van het waterschap is onderscheid gemaakt tussen gewoon onderhoud en buitengewoon onderhoud. De onderhoudsverplichtingen zijn onderstaand beschreven⁵:

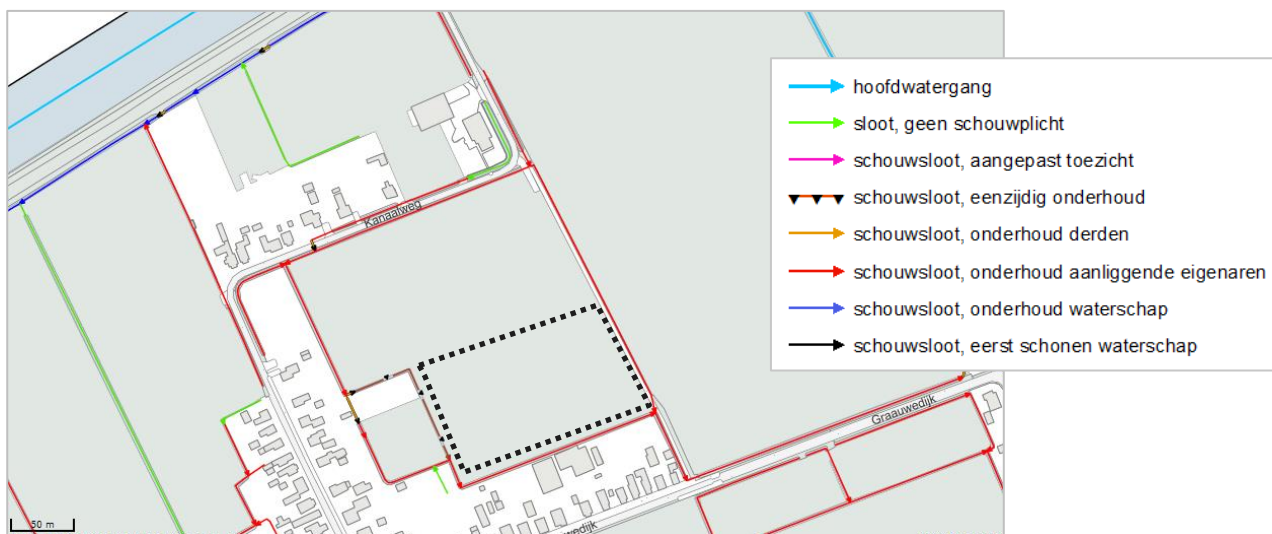
Gewoon onderhoud

- a. het daaruit en uit de ondersteunende kunstwerken verwijderen van begroeiingen en afval, het in stand houden van die oppervlaktewaterlichamen en ondersteunende kunstwerken, het onderhouden van begroeiingen, dienstig aan de waterhuishoudkundige functies die aan de oppervlaktewaterlichamen zijn toegekend en het bestrijden van schadelijk wild;
- b. het vóór de door het dagelijks bestuur van waterschap Hunze en Aa's vooraf aangekondigde schouwdatum maaien en verwijderen van begroeiingen anders dan dienende tot verdediging van de taluds alsmede het tot op de bodem verwijderen van specie en verondiepingen, taludinzakkingen en andere obstakels, die de wateraf- en aanvoer belemmeren alsmede het schonen van duikers.

Buitengewoon onderhoud

- c. De onderhoudsplichtigen van oppervlaktewaterlichamen en de ondersteunende kunstwerken zijn verplicht tot instandhouding daarvan overeenkomstig het in de legger bepaalde omtrent ligging, vorm, afmeting en constructie van de oppervlaktewaterlichamen of, indien in een legger hieromtrent niets is bepaald, overeenkomstig hun functie.

⁵ Artikel 2.7 en 2.8 uit de Keur van Waterschap Hunze en Aa's

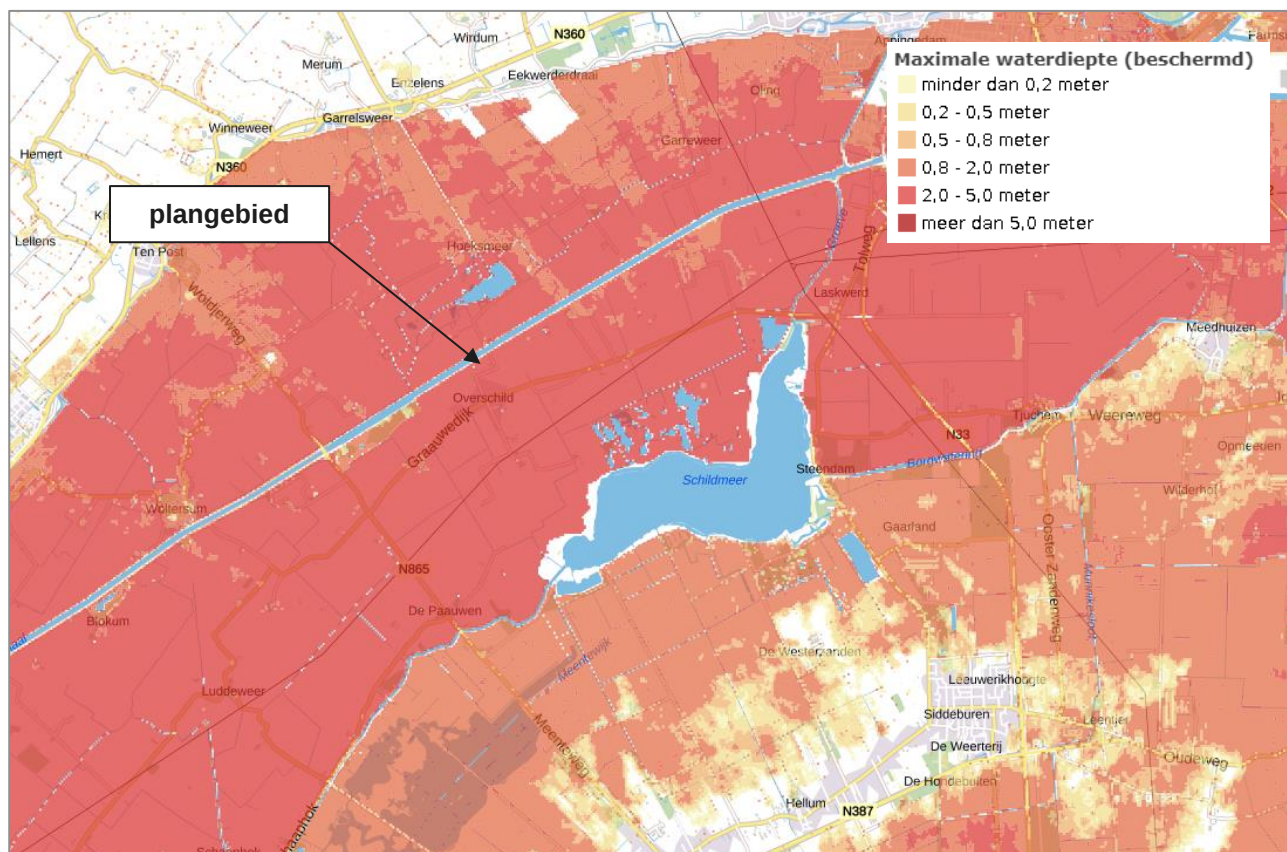

Figuur 9 Onderhoudsplicht watergangen

4.7 Waterveiligheid

Het plangebied wordt begrensd door boezemkaden met een overstromingsnorm vanuit de boezem van 1 keer per 100 jaar. De kade langs het Eemskanaal heeft een overstromingsnorm van 1 keer per 4000 jaar, deze kade beschermt het gebied voor overstromingen vanuit de zee (zie Bijlage B).

De risicokaart van Nederland toont de omvang van potentiële overstromingen en de maximale waterdiepte. Deze kaart maakt onderscheid tussen drie overstromingsrisico's, grote, middelgrote en kleine kans. De kaart bij een risico met een middelgrote kans is getoond in Figuur 9. Overstromingen met deze kans kunnen waarschijnlijk hooguit 1 keer per mensenleven gebeuren. Te zien is dat het bij een overstroming van deze kans er een maximale waterdiepte kan voorkomen van tussen de 2,0 en 5,0 meter.

In het ontwerp van de woonwijk is rekening gehouden met overstromingsrisico's door het vloerpeil, het straatpeil en het groenpeil op te hogen ten opzichte van de rest van de omgeving. Zodra er water op straat is kan het water naar lagere delen binnen het plangebied stromen. Hierdoor blijft de weg begaanbaar en kunnen inwoners in geval van een overstroming vluchten naar hoger gelegen gebieden. Bij een overstroming van > 1,0 meter boven het zomerstreefpeil zal er wel water op straat komen. In deze situatie is het belangrijk dat de inwoners veilig het gebied kunnen verlaten. Om dit te faciliteren is het advies om paaltjes langs het wegdek te plaatsen om de weg zichtbaarder te maken. Wanneer een overstroming vanuit de zee het plangebied bereikt vanuit het Eemskanaal, dan is de snelste route naar hogere gronden voor de inwoners om te vluchten richting de dorpen Hellum of Schildwolde.

4.8 Grondwater

De ondergrond bestaat uit veen met een deklaag van klei. In perioden van langdurige neerslag is de kans groot op verhoogde grondwaterstanden. Voor de woningen met een waterdichte vloer is dit geen risico. Voor wegen kan overwogen worden om drainage in het cunet op te nemen om het grondwater te beheersen.

Tuinen en openbaar groen op enige afstand van de waterlopen kunnen overlast ondervinden van hoge grondwaterstanden. Aangeraden wordt te onderzoeken of aanpassing van het maaiveld (opvullen van depressies) en het toepassen van drainage of geulen wenselijk is om de groenstroken op grotere afstand van de waterlopen droog genoeg te houden.

4.9 Vervolg: afstemming met bevoegd gezag en integratie in de plantekeningen

Afstemming

- De inhoud van het waterhuishoudkundig plan dient als onderbouwing bij de vergunning-procedure voor de tijdelijke huisvesting. De initiatiefnemer (CVW), het waterschap en de gemeente dienen kennis te nemen van het plan en de opgenomen uitgangspunten en ontwerp-oplossingen.
- Voor de detaillering van het hemelwater- en vuilwaterstelsel is een nader advies nodig.
- De aansluitingen van het hemelwaterriool en van het vuilwaterriool kan als wijziging opgenomen in bij het gemeentelijk rioleringsplan. Hiervoor is afstemming met de gemeente en het waterschap nodig.
- Het graven van open water, plaatsen van dammen en duikers en het aansluiten van een hemelwateruitlaat valt onder de vergunningverlening van het waterschap.

Integratie en realisatie

- Bij het graven van de watergangen komt klei en veen beschikbaar. Een deel van de grond kan benut worden om de lokale depressies op te vullen. Dit leidt tot minder kans op plasvorming en vergroting van het woongenot.
- Toepassing van een wegcunet en drainage onder het cunet is wenselijk om te voorkomen dat de wegen nadelig beïnvloed worden door te hoge grondwaterstanden. Drainage kan meegelegd worden met de hemelwater-riolering.

BIJLAGE A BERGINGSBEREKENING

project	Wisselwoningen Overschild		
---------	---------------------------	--	--

Invoer	Oppervlakte (m ²)	Initieel bergingsverlies (mm)	Afvoelingsfactor (-)
Oppervlak verhard	6,645	2.00	1.00
Oppervlak onverhard	12,031	25.00	0.80
Oppervlak totaal	18,676 m ²		
Pompoevercapaciteit riolering	-	mm/uur	
Gebiedsafvoer	1.49	l/s/ha	

Uitvoer	benodigde berging (m ³)	afvoer (m ³)	neerslag (mm)	duur (uren)
1 x 1 jaar	86	40	21	4
1 x 2 jaar	147	120	32	12
1 x 5 jaar	277	120	40	12
1 x 10 jaar	384	240	54	24
1 x 25 jaar	531	240	63	24
1 x 100 jaar	791	240	79	24
1 x 100 jaar +5%	855	240	83	24
1 x 100 jaar +10%	920	240	87	24
1 x 100 jaar +17%	1017	481	108	48
1 x 100 jaar +27%	1166	481	117	48

Berekening of oppervlak voldoet			
Oppervlak open water	1,176	m2 bij winterpeil, gelijk aan 6%	
Gemiddelde breedte open water	7	m1 (op waterlijn bij winterpeil)	
Taludhelling	2	-	
Toelaatbare stijging 1:10	0.50	m boven streefpeil	
Toelaatbare stijging 1:100	0.75	m boven streefpeil	
Beschikbare berging 1:10	651	m3	
Beschikbare berging 1:100	1024	m3	
Oppervlak open water 1:10	0	m2, gelijk aan 0%	
Oppervlak open water 1:100	0	m2, gelijk aan 0%	
Vereiste berging 1:10	384	m3	oppervlak voldoet
Vereiste berging 1:100	791	m3	oppervlak voldoet
Vereiste berging 1:100+17%	1017	m3	oppervlak voldoet

Nieuwe norm boezemkaden

Plangebied

Legend:

- Ontwerpnorm 1:100
- Ontwerpnorm 1:300
- Ontwerpnorm 1:1000
- Overige regionale keringen
- Lokale keringen

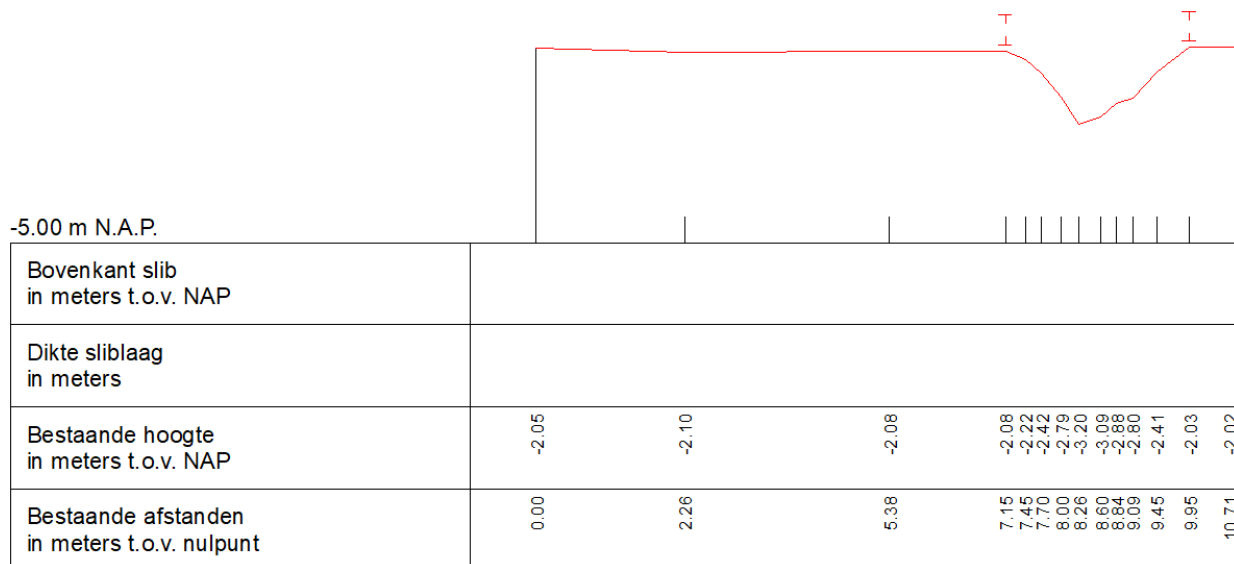
BIJLAGE C LANDMETINGEN EN FOTOS PLANGEBIED

Onderstaande figuur toont de locaties waar profielen zijn ingemeten

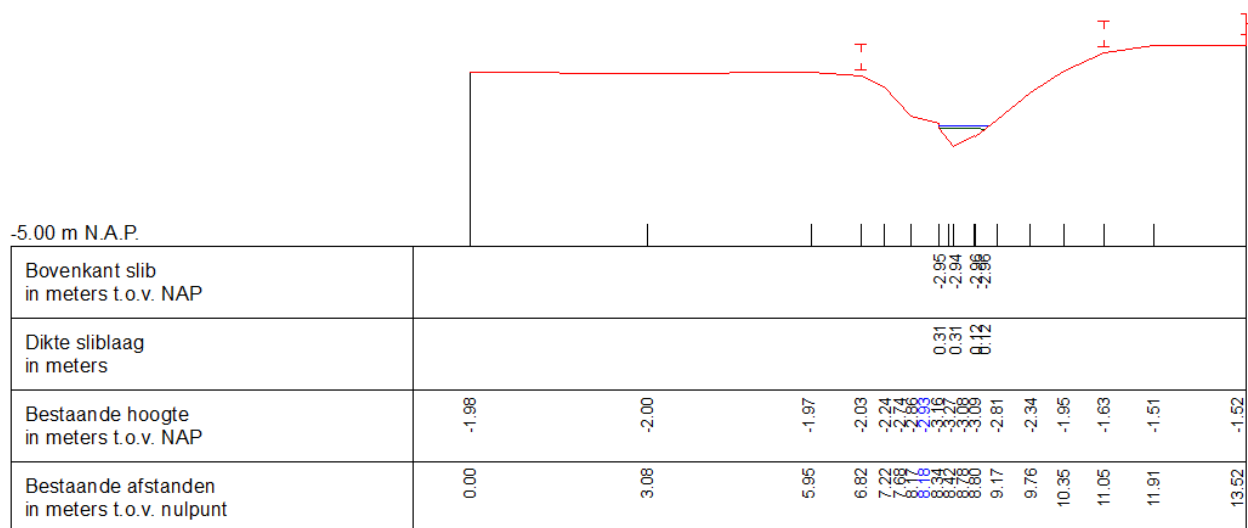

dwarsprofiel 01

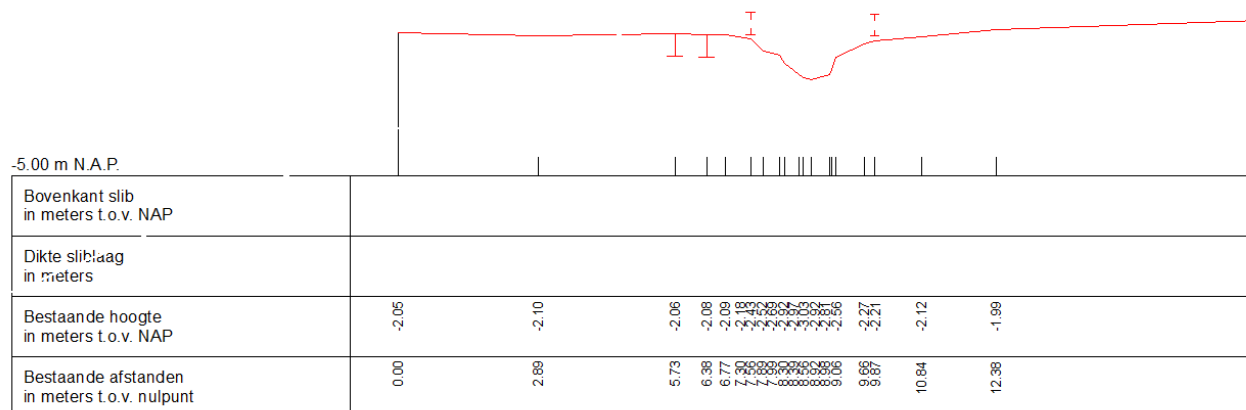
schaal 1: 100

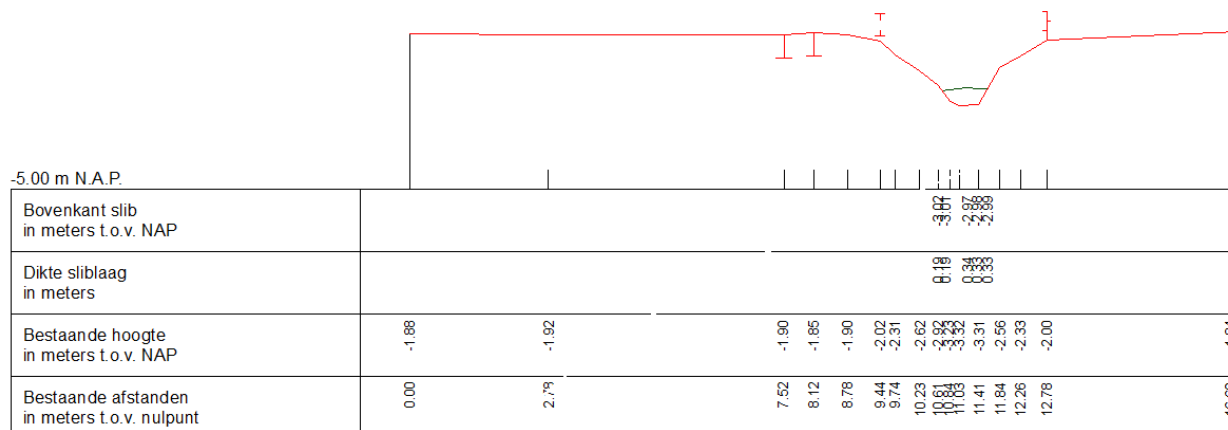
schaal 1: 100

schaal 1: 100

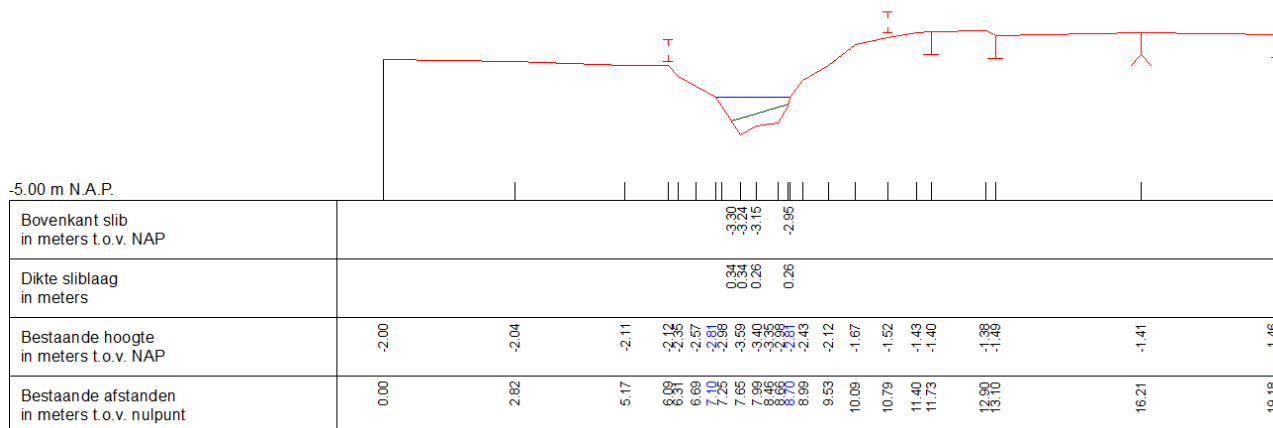

schaal 1: 100

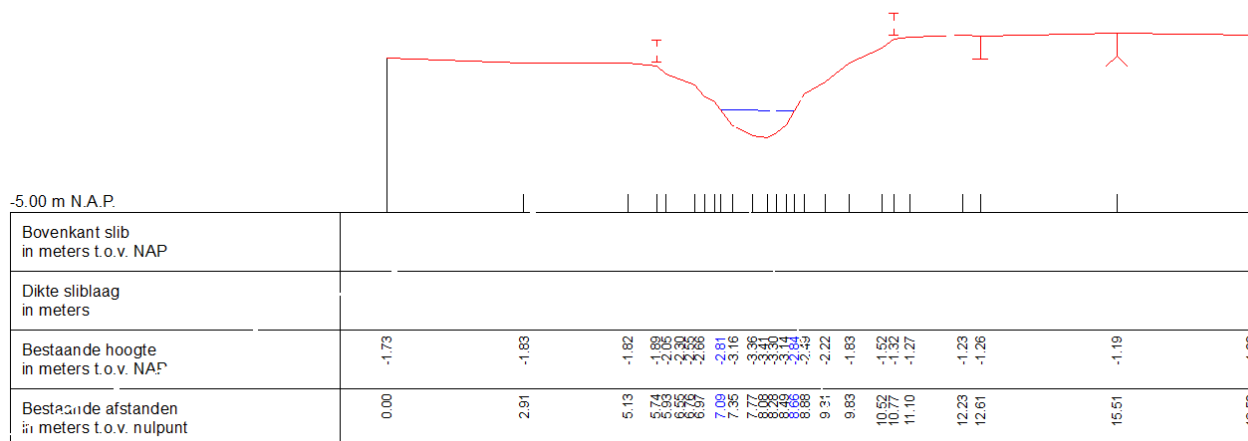
dwarsprofiel 05

schaal 1: 100

dwarsprofiel 06

schaal 1: 100

dwarsprofiel 07

schaal 1: 100

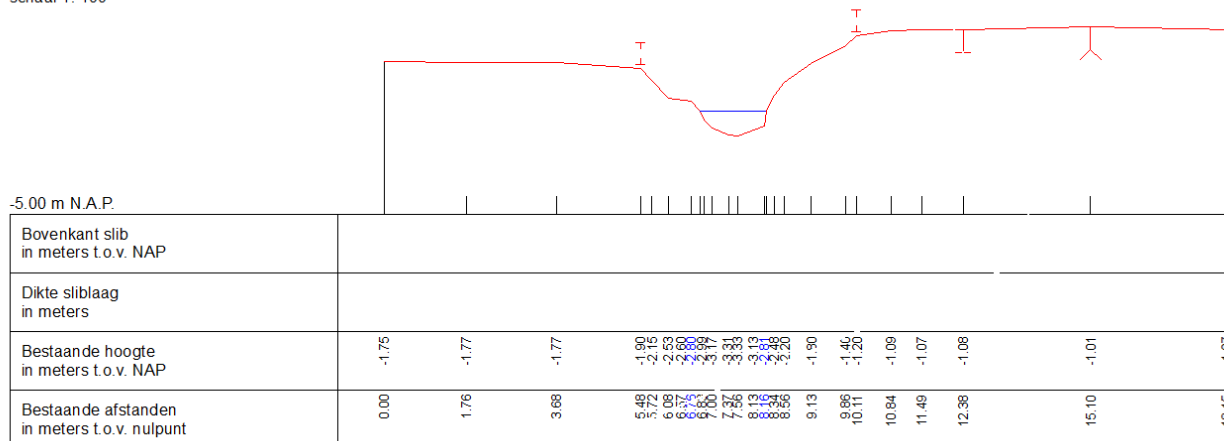

Foto 1

Foto 2

Foto 4

Foto 5

The image shows an aerial view of a residential development plan for 'De Oude Kerk' in Breda. The plan is overlaid on a photograph of the land, which is currently mostly green and undeveloped. The development is bounded by 'Ergens' (top and bottom) and 'Graauwedijk' (bottom right). A 'NIEUW AAN TE LEGGEN WATERGANG' (new waterway) runs along the top edge. The plan is divided into two main phases: 'FASE I' and 'FASE II'. 'FASE I' is a central green area containing houses A through O. 'FASE II' is a surrounding area containing houses P through Z. The houses are represented by colored squares with their respective letters. The plan also shows 'TUDELIJK GRONDDEPOT DUNEN' (temporary ground depression dunes) and 'WATER' (water) areas. Dimensions and boundary lines are indicated.

COLOFON

WATERHUISHOUDKUNDIG PLAN
TIJDELIJKE HUISVESTING OVERSCHILD

KLANT

Centrum Veilig Wonen

AUTEUR

Bas Agerbeek

PROJECTNUMMER

C05057.0000270.200

ONZE REFERENTIE

DATUM

6 september 2019

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Kees de Vries
Senior specialist waterbeheer

VRIJGEGEVEN DOOR

Ilse Vermeij
Projectleider

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 56825
1040 AV Amsterdam
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

BIJLAGE B QUICKSCAN ECOLOGIE

Quick scan flora en fauna

Tijdelijke huisvesting Overschild

Dillerop natuuradvies

Colofon:

Opdrachtgever: Jan Snel B.V.
Contactpersoon: De heer B. Dolk
Veldwerk: Dillerop natuuradvies
Tekst en foto's: Dillerop natuuradvies
Projectnummer: FF-168

Dillerop natuuradvies

natuuronderzoek en ecologische advisering

Postadres: Ir. Mentropweg 15, 9341 AR Veenhuizen
Telefoon: 06 - 51146838
E-mail: info@dilleropnatuuradvies.nl
Website: www.dilleropnatuuradvies.nl

Dillerop natuuradvies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Dillerop natuuradvies; opdrachtgever vrijwaart Dillerop natuuradvies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Quick scan	4
1.3	Bronnenonderzoek	4
1.4	Terreinbezoek	4
1.5	Expert judgement	4
1.6	Beknopte beschrijving van de locatie	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	Wet natuurbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	6
3	Resultaten	7
3.1	Flora	7
3.2	Amfibieën, reptielen en vissen	7
3.3	Zoogdieren	7
3.4	Vogels	8
3.5	Dagvlinders, libellen en ongewervelden	8
4	Conclusie en aanbevelingen	9
5	Literatuur	10
	Bijlagen	
1	Wet natuurbescherming en soortenlijsten	
2	Overzichtskaart plangebied	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Jan Snel B.V. is door Dillerop natuuradvies een ecologische quick scan uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit in verband met de voorgenomen werkzaamheden, het tijdelijk inrichten van huisvesting ten noorden van de Graauwedijk in Overschild, in verband met versterkingsopgave van het dorp Overschild. De werkzaamheden zullen bestaan uit het bouwrijp maken van grond ten behoeve van tijdelijke woonruimte en het aanleggen van een toegangsweg, waarbij mogelijk enkele bomen aan de Graauwedijk zullen worden verwijderd. In bijlage 2 is een overzichtskaart opgenomen waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden.

1.2 Quick scan

De quick scan betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving van deze soorten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde soorten. De quick scan vindt plaats op grond van een bronnenonderzoek, een terreinbezoek en een expert judgement.

1.3 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, zijn diverse regionale en landelijke verspreidingsatlassen en data van relevante soortengroepen en Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd.

1.4 Terreinbezoek

De locatie is bezocht op 21 mei 2019. Tijdens het bezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Het betreft zicht- en geluidswaarneming en sporenonderzoek (naar nesten, pootafdrukken, holen, uitwerpselen etc.).

1.5 Expert judgement

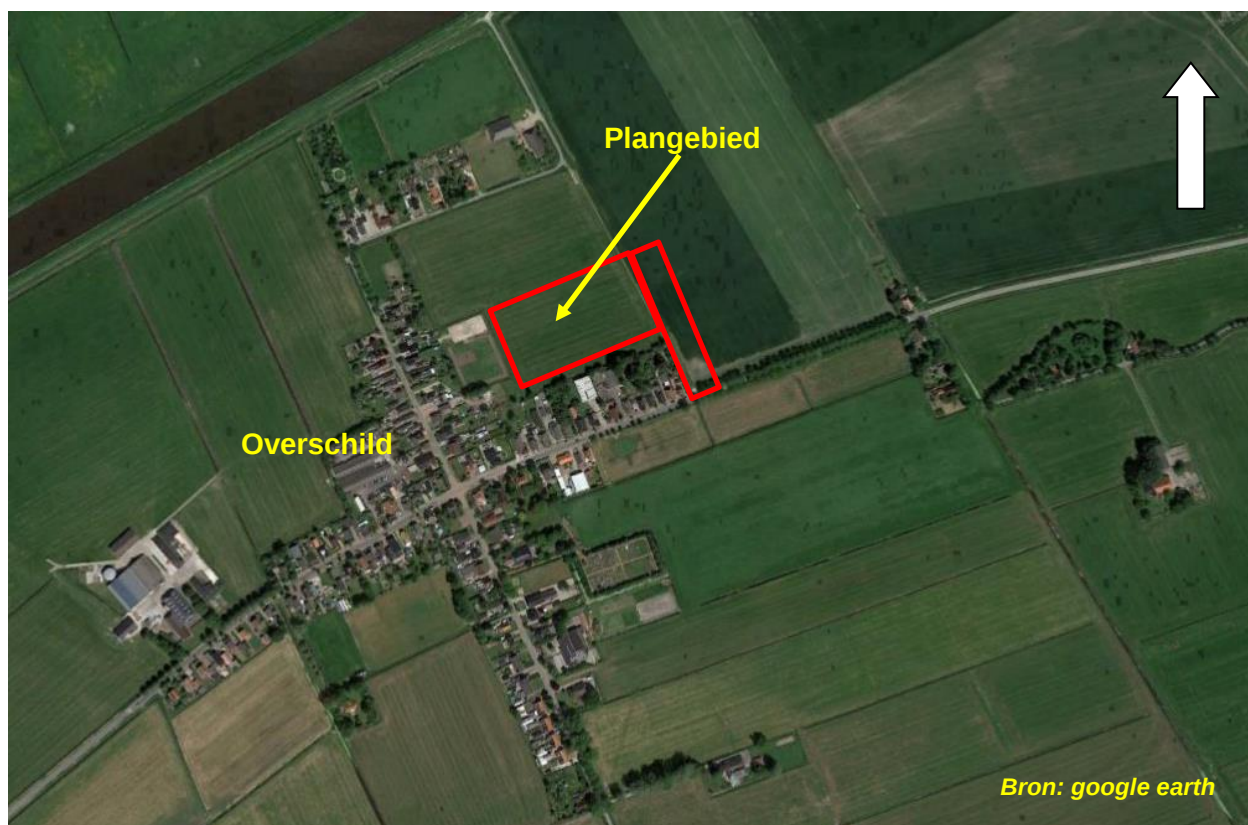
De quick scan is een momentopname, die in beperkte mate uitsluitel kan geven over de afwezigheid van soorten. De quick scan houdt geen veldinventarisatie in, die meerdere (seizoensgebonden) opnamerondes bevat. Daarom is een expert judgement nodig om de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk voorkomende soorten te beoordelen. Als de beschikbare gegevens onvoldoende zijn om tot een goede beoordeling te kunnen komen, zal dit expliciet in dit rapport worden aangegeven.

1.6 Beknopte beschrijving van de locatie

Het plangebied ligt ten noorden van de Graauwedijk in het dorp Overschild.

De voorgenomen werkzaamheden (het inrichten van tijdelijke huisvesting), hebben betrekking op de versterkingsopgave van het dorp Overschild. Het plangebied bestaat uit een (gemaaid) graslandperceel, met aan de oostzijde het Henk Kruizenga wandelpad, een sloot en bouwgrond met gewassen. Ten westen en ten zuiden ervan staan woningen met tuinen.

Het plangebied bevindt zich volgens de topografische dienst Emmen in atlasblok 07-36 en kilometerhok 14.

Ligging.

Met betrekking tot de gebiedsbescherming gaat het om de bescherming van gebieden die zijn aangewezen als onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (*voorheen de Ecologische Hoofdstructuur*) en/of om gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

De dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden liggen op ca. 1,5 tot 2 kilometer afstand, namelijk het Schildmeer (ten zuidoosten van Overschild), en Hoeksmeer, ten noorden van het plangebied op een afstand van ca. 1 kilometer.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of een ander gebied beschermd middels de Natuurbeschermingswet, noch van Natuurnetwerk Nederland. Er is geen sprake van externe werking.

2. Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming staat in het teken van de verbinding tussen ecologie, economie en bescherming van natuur.

De Wet natuurbescherming richt zich op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

2.2 Soortenbescherming

Voor soortenbescherming geldt dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van soorten.

Binnen de Wet natuurbescherming wordt soortenbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels op grond van de Vogelrichtlijn (artikel 1).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en natuurbeschermingsverdragen (artikel 3.5 – 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10 – 3.11). Voor zoogdieren, amfibieën en reptielensoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantensoorten te beschermen.

Zie bijlage 1 voor een uitgebreide toelichting op de Wet natuurbescherming met soortenlijsten.

3. Resultaten

3.1 Flora

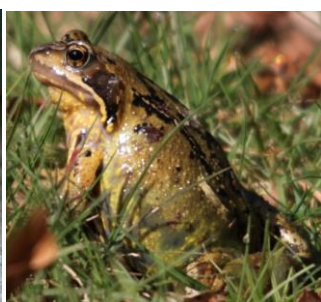
Op basis van de aanwezige biotoop (agrarisch gebied) zijn er geen beschermde en/of bedreigde plantensoorten of resten hiervan in het plangebied aangetroffen en op basis van verspreidingsgegevens worden deze ook niet verwacht. Negatieve effecten op planten worden tijdens de voorgenomen werkzaamheden niet verwacht.

3.2 Amfibieën, reptielen en vissen

Op basis van de terreinkenmerken en beschikbare verspreidingsgegevens worden geen strikt beschermde amfibieënsoorten verwacht. In de omgeving van het plangebied komen mogelijk wel algemene soorten voor zoals onder andere groene kikker, bruine kikker, gewone pad en gewone watersalamander. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht. Reptielen en vissen n.v.t.

Gewone pad

Bruine kikker

Kleine watersalamander

3.3 Zoogdieren

In het plangebied waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden zijn geen strikt beschermde zoogdieren of sporen daarvan aangetroffen. Het is mogelijk dat een enkel exemplaar van een beschermde soort in de omgeving daarvan kan worden aangetroffen, zoals onder andere veldmuis, egel en mol. Strikt beschermde soorten worden op basis van de bevindingen en van geraadpleegde verspreidingsgegevens niet verwacht. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (Wet natuurbescherming) en daardoor strikt beschermd. In de nabije omgeving van het plangebied komen onder andere de volgende vleermuissoorten voor: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Dit zijn: *verblijfplaatsen*, *foerageergebieden* en *vliegroutes*.

Verblijfplaatsen

Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen wordt niet verwacht en is uitgesloten vanwege het ontbreken van bomen met de juiste omvang, leeftijd en toestand. De bomen aan de Graauwedijk die mogelijk worden verwijderd in verband met de aanleg van een toegangsweg zijn ongeschikt voor vleermuizen (spleten en holtes ontbreken). Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

Voerageergebieden

Het plangebied en de directe omgeving is geschikt als voerageergebied gecombineerd met open plekken, bomen en waterpartijen. Met de voorgenomen werkzaamheden gaat geen significant oppervlak aan voerageergebied verloren; dit zal niet leiden tot belangrijke wijzigingen in de huidige kwaliteit van het voerageergebied. Vleermuizen hebben in de ruime omgeving voldoende voerageergebied tot hun beschikking en het openbare en groene karakter van het gebied blijft behouden.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en voerageergebied maken vleermuizen vaak gebruik van watergangen en lijnvormige groen- en bebouwingsstructuren. De huidige bomen en de bebouwing in de omgeving kunnen dienst doen als vliegroutes. Er zijn in en rond het plangebied voldoende geleidende structuren aanwezig, waardoor vleermuizen gemakkelijk alternatieve routes kunnen volgen. Om deze redenen zullen de werkzaamheden niet leiden tot belangrijk negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen. Het openbare groene karakter van de omgeving blijven behouden.

3.4 Vogels

Tijdens de veldinspectie zijn onder andere de volgende vogelsoorten in de omgeving waargenomen: roodborst, merel, koolmees, pimpelmees, huismus, winterkoning, vink, tjiftjaf, zwartkop, gele kwikstaart, wilde eend, zwarte kraai en houtduif. In het plangebied noch in de directe omgeving daarvan zijn jaarronde vaste rust- of verblijfplaatsen (van strenger beschermde soorten) aangetroffen; hier zijn geen effecten te verwachten. In de bomen aan de Graauwedijk zijn geen vogelnesten aangetroffen. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

3.5. Dagvlinders, libellen en ongewervelden

Op basis van de terreingesteldheid en geraadpleegde verspreidingsgegevens worden geen strikt beschermde soorten verwacht. Gezien de aard van de werkzaamheden zullen voor deze diergroepen geen negatieve effecten optreden.

4. Conclusies

In het plangebied bevinden zich geen strikt beschermde dier- of plantensoorten die door de voorgenomen werkzaamheden (het inrichten van tijdelijke huisvesting) wezenlijk kunnen worden beïnvloed. In het kader van de te doorlopen planologische procedure zijn er vanuit de Wet natuurbescherming geen belemmeringen.

In het plangebied komen mogelijk wel enkele algemene kleine zoogdieren en amfibieënsoorten voor, die weliswaar beschermd zijn, maar zo algemeen, dat hun voortbestaan niet wordt bedreigd. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd voor het overtreden van verbodsbepalingen.

Door de voorgenomen werkzaamheden zullen voor vleermuizen geen verblijfplaatsen, vliegroutes en geen significant oppervlak aan foerageergebied worden aangetast. Er treden geen negatieve effecten op; derhalve hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

In het plangebied noch in de directe omgeving daarvan zijn jaarronde vaste rust- of verblijfplaatsen (van strenger beschermde soorten) aangetroffen; hier zijn geen effecten te verwachten.

De bomen aan de Graauwedijk zijn niet geschikt voor vleermuizen vanwege het ontbreken van spleten en holtes, en er zijn geen vogelnesten aangetroffen. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied. Er is geen sprake van externe werking.

Aanbevelingen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende dieren geldt de bepaling van de zorgplicht. Deze houdt in dat u bij de uitvoering van werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor planten en dieren, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan planten en dieren te voorkomen. Door een zorgvuldige planning van de werkzaamheden kan de zorgplicht goed worden ingepast in het werk.

De werkzaamheden dienen bij voorkeur plaats te vinden in de daglichtperiode, opdat verstoring van de omgeving door verlichting wordt voorkomen (o.a. voor foeragerende vleermuizen).

5. Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992; *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

van Dijk A.J. & Boele A., 2011; *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Dillerop natuuradvies, augustus 2017; Leidraad Gemeente Midden-Groningen, Wet natuurbescherming.

Franckh-Kosmos Verlags GMBh & Co. KG, Stuttgart, 2007, *Handbuch der Fledermäuse Europas und Nordwestafrikas*. Vertaald en bewerkt door Peter Lina, De Fontein|Tirion Uitgevers B.V., Utrecht, 2011, *Vleermuizen, Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997; *Atlas van de Nederlandse vleermuizen* (2e druk).

LNV, 2004, Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, november 2004. Besluit TRCJZ/ 2004/ 5727, *houdende vaststelling van Rode lijsten flora en fauna*. Gepubliceerd in de Staatscourant van 11 november 2004, nr. 218.

Ministerie LNV, 2005 *Buiten aan het werk?* Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten. De Flora- en faunawet in de praktijk, informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes.

Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3 december 2016, Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Wet natuurbescherming.

Geraadpleegde websites

www.floron.nl

www.minInv.nl/natura2000

www.zoogdieratlas.nl

www.sovon.nl

www.ravon.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vzz.nl

Bijlage 1
Wet natuurbescherming en soortenlijsten

Wet natuurbescherming (Wnb)

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De Wet natuurbescherming staat in het teken van de verbinding tussen ecologie, economie en bescherming van natuur. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ. Voor burgers en bedrijven is het belangrijk dat zij makkelijk en snel weten of een activiteit met mogelijke schade voor de natuur is toegestaan. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning bij de gemeente wordt net als voorheen getoetst aan de natuurwet.

Onderstaande vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen.

Algemene bepalingen

De Wet natuurbescherming (artikel 1.10) is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies.

Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Zorgplicht (artikel 1.11):

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor (artikel 1.12):

het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;

het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;

De totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 bestaat in Nederland uit alle 162 gebieden die onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn aangewezen. Natura 2000 is een Europees ecologische netwerk van natuurgebieden waarmee de meest bijzondere en waardevolle natuur van Europa wordt beschermd. Natura 2000-gebieden zijn aangewezen omdat er Europees beschermde dier- en plantensoorten voorkomen. De Wet natuurbescherming heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten (artikel 2.7)

Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een passende beoordeling noodzakelijk.

Er is een vergunning nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd

Er geldt een uitzondering op de vergunningprocedure op grond van de Wet natuurbescherming als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Géén vergunning is nodig (artikel 2.9):

Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.

Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).

Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied.

In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een 'passende beoordeling'.

Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een oriëntatiefase – soms ook wel 'voortoets' genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passen de beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk *en* in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt.

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheidt bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes met elk hun eigen verbodsbepalingen:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (VR) (artikel 3.1)

Het is verboden in het wild levende vogels (VR artikel 1):

lid 1. opzettelijk te doden of te vangen;

lid 2. opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;

lid 3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;

lid 4. vogels opzettelijk te storen;

lid 5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd. Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn (*Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten, ministerie van LNV, augustus 2009*), zie bijlage 3.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (HR) (artikel 3.5)

Het is verboden:

lid 1. in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;

lid 2. dieren, als bedoeld in het eerste lid, opzettelijk te verstoren.

lid 3. eieren van dieren, als bedoeld in het eerste lid, in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

lid 4. de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren, als bedoeld in het eerste lid, te beschadigen of te vernielen.

lid 5. Planten (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten (artikel 3.10)

Onverminderd artikel 3.5, lid 1, 4 en 5, is het verboden:

onderdeel **a.** in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming, opzettelijk te doden of te vangen;

onderdeel **b.** de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Onderdeel **c:** planten genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Sommige vogelsoorten vallen daarmee zowel onder het 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn' als onder het 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn'. Het 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn' is ten aanzien van 'verstoren' strikter dan het 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn'. Aan de andere kant zijn de ontheffingsgronden voor het 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn' weer beperkter dan voor 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn'. We gaan in het toetsingskader zekerheidshalve uit van het juridisch strengste beschermingsregime.

Ontheffingen en vrijstellingen

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (artikel 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.3, artikel 3.8).

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Er is voldaan aan een in artikel 3.3 dan wel artikel 3.8 genoemd belang.

Er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan.

Artikel 3.3. Artikel 3.8.

De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Artikel 3.10.

Voor soorten vallend onder 'Beschermingsregime andere soorten' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer of onderhoud. Daarnaast is een soortenlijst opgenomen met vrijgestelde soorten in de betreffende provincie.

Artikel. 3.31.

De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Vogels

Algemeen

De soortgroep vogels heeft in de Wet natuurbescherming een bijzondere status: alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen (*voor de meeste soorten globaal van maart tot en met half juli*). Voor enkele jaarlijks terugkerende soorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving ervan jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5-soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

Nesten die **het hele jaar** door zijn beschermd

Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).

Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).

Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.

De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).

Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten:

Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter ook jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen.

Nesten die **niet het hele jaar** door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten:

Blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht.

Houtopstanden in de Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming is het conform artikel 4.2 verboden houtopstanden te kappen zonder hier vooraf een melding van te maken aan het bevoegd gezag indien wordt voldaan aan de volgende twee punten:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Houtopstanden' ligt;
- de houtopstand waarin de bomen worden gekapt groter is dan 10 are (1.000 vierkante meter) of het gaat om bomen in een rijbeplanting van 20 bomen of meer.

Hierop zijn wel diverse uitzonderingen.

Deze regel geldt niet voor :

a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;

b. houtopstanden op erven of in tuinen;

c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;

d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;

e. kweekgoed;

f. uit populieren of wilgen bestaande:

1. wegbeplantingen;
2. beplantingen langs waterwegen, en
3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;

g. het dunnen van een houtopstand;

h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:

1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Soortenlijst Wet natuurbescherming (artikel 3.5)

Beschermde dieren en planten (Habitatrichtlijn)

Zoogdieren	Zeezoogdieren	Amfibieën	Vlinders	Kevers
Bechsteins vleermuis	Bruinvis	Boomkikker	Apollovlinder	Brede geelrandwaterroofkever
Bever	Bultrug	Geelbuikvuurpad	Boszandoog	Gestreepte waterroofkever
Bosvleermuis	Dwergpotvis	Heikikker	Donker pimperlblauwtje	Heldenbok
Brandts vleermuis	Dwergvinvis	Kamsalamander	Grote vuurvlinder	Juchtleerkever
Franjestaart	Gestreepte dolfin	Knoflookpad	Moerasparelmoervlinder	Vermiljoenkever
Gewone baardvleermuis	Gewone dolfin	Poelkikker	Monarchvlinder	
Gewone dwergvleermuis	Gewone spitsdolfijn	Rugstreeppad	Pimperlblauwtje	Weekdieren
Gewone grootoorvleermuis	Gewone vinvis	Vroedmeesterpad	Teunisbloempijlstaart	Bataafse stroommossel
Grijze grootoorvleermuis	Griend		Tijmblauwtje	Platte schijfhoren
Grote hoefijzerneus	Grijze dolfin	Reptielen	Zilverstreephooibeestje	
Grote rosse vleermuis	Hille	Gladde slang		Planten
Hamster	Kleine zwaardwalvis	Muurhagedis	Libellen	Drijvende waterweegbree
Hazelmuis	Narwal	Zandhagedis	Bronslibel	Groenknolorchis
Ingekorven vleermuis	Noordse vinvis	Dikkopschildpad	Gaffellibel	Kleine vlotvaren
Kleine dwergvleermuis	Orca	Kemps' zeeschildpad	Gevlekte witsnuitlibel	Kruipend moerasscherm
Kleine hoefijzerneus	Potvis	Lederschildpad	Groene glazenmaker	Liggende raket
Laatvlieger	Spitsdolfijn van Gray	Soepschildpad	Mercuurwaterjuffer	Zomerschroeforchis
Lynx	Tuimelaar		Noordse winterjuffer	
Meervleermuis	Walrus	Vissen	Oostelijke witsnuitlibel	Mossen
Mopsvleermuis	Witflankdolfijn	Houting	Rivierrombout	Geel schorpioenmos
Noordse vleermuis	Witsnuitdolfijn	Steur	Sierlijke witsnuitlibel	Tonghaarmuts
Noordse woelmuis	Witte dolfin			
Otter				
Rosse vleermuis				
Ruige dwergvleermuis				
Tweekleurige vleermuis				
Vale vleermuis				
Watervleermuis				
Wilde kat				
Wolf				

Soortenlijst Wet natuurbescherming (behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a)

Andere soorten Bijlage A (beschermde dieren)

Zoogdieren	Dagvlinders	Amfibieën
Aardmuis	Aardbeivlinder	Alpenwatersalamander
Boommarter	Bosparemoervlinder	Bruine kikker
Bosmuis	Bruin dikkopje	Gewone pad
Bunzing	Bruine eikenpage	Kleine watersalamander
Damhert	Donker pimperlblauwtje	Meerkikker
Das	Duinparemoervlinder	Bastaardkikker
Dwergmuis	Gentiaanblauwtje	Vinpootsalamander
Dwergspitsmuis	Grote paremoervlinder	Vuursalamander
Edelhert	Grote vos	
Eekhoorn	Grote vuurvlinder	Reptielen
Egel	Grote weerschijnvlinder	Adder
Eikelmuis	Iepenpage	Hazelworm
Gewone bosspitsmuis	Kleine heivlinder	Levendbarende hagedis
Gewone zeehond	Kleine ijsvogelvlinder	Ringslang
Grote bosmuis	Kommavvlinder	
Grijze zeehond	Pimperlblauwtje	Vissen
Haas	Sleedoorpage	Beekdonderpad
Hermelijn	Spiegeldikkopje	Beekprik
Huisspitsmuis	Veenbesblauwtje	Elrits
Konijn	Veenbesparemoervlinder	Gestippelde alver
Molmuis	Veenhooibeestje	Grote modderkruiper
Ondergrondse woelmuis	Veldparemoervlinder	Kwabaal
Ree	Zilveren maan	
Rosse woelmuis		Kreeften
Steenmarter	Libellen	Europese rivierkreeft
Tweekleurige bosspitsmuis	Beekkrombout	
Veldmuis	Bosbeekjuffer	Kevers
Veldspitsmuis	Donkere waterjuffer	Vliegend hert
Vos	Gevlekte glanslibel	
Waterspitsmuis	Gewone bronlibel	
Wezel	Hoogveenglanslibel	
Wild zwijn	Kempense heidelibel	
Woelrat	Speerwaterjuffer	

Soortenlijst Wet natuurbescherming (behorende artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c)

Andere soorten Bijlage B (beschermde planten)

Akkerboterbloem	Karwijselie	Vroege ereprijs
Akkerdoornzaad	Kleine ereprijs	Wilde averuit
Akkerogentroost	Kleine Schorseneer	Wilde ridderspoor
Beklierde ogentroost	Kleine wolfsmelk	Wilde weit
Berggamander	Kluwenklokje	Wolfskers
Bergnachtorchis	Knollathyrus	Zandwolfsmelk
Blaasvaren	Knolspirea	Zinkviooltje
Blauw guichelheil	Korensla	Zweedse kornoelje
Bokkenorchis	Kranskarwij	
Bosboterbloem	Kruiptijm	
Bosdravik	Lange zonnedauw	
Brave hendrik	Liggende ereprijs	
Brede wolfsmelk	Moerasgamander	
Breed wollegras	Muurbloem	
Bruinrode wespenorchis	Naakte lathyrus	
Dennenorchis	Naaldenkervel	
Dreps	Pijlscheefkalk	
Echte gamander	Roggelelie	
Franjegmentiaan	Rood peperboompje	
Geelgroene wespenorchis	Rozenkransje	
Geplooid vrouwenmantel	Ruw parelzaad	
Getande veldsla	Scherpkruid	
Gevlekt zonneroosje	Schubvaren	
Glad biggenkruid	Schubzegge	
Gladde zegge	Smalle raai	
Groene nachtorchis	Spits havikskruid	
Groensteel	Steenbraam	
Groot spiegelklokje	Stijve wolfsmelk	
Grote bosaardbei	Stofzaad	
Grote leeuwenklauw	Tengere distel	
Honingorchis	Tengere veldmuur	
Kalkboterbloem	Trosgamander	
Kalketrip	Veenbloembies	
Karhuizeranjer	Vliegenorchis	

Vrijstelling soortenlijst in de provincie Groningen

Soort	
Aardmuis	x
Bastaardkikker	x
Bosmuis	x
Bruine kikker	x
Bunzing	x
Dwergmuis	x
Dwergspitsmuis	x
Egel	x
Gewone bosspitsmuis	x
Gewone pad	x
Haas	x
Hermelijn	x
Huisspitsmuis	x
Kleine watersalamander	x
Konijn	x
Meerkikker	x
Ondergrondse woelmuis	x
Ree	x
Rosse woelmuis	x
Tweekleurige bosspitsmuis	x
Veldmuis	x
Vos	x
Wezel	x
Woelrat	x

X = vrijgestelde soort

Toelichting vrijstelling

De vrijstelling geldt voor de soorten hierboven genoemd, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:

- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;
- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig gebruik.

Bijlage 2
Overzichtskaart plangebied

BIJLAGE C GELUIDSONDERZOEK

Voorstel College

Datum: 4 oktober 2019
Zaak: 2019-033858
Portefeuillehouder: Jan Jakob Boersma

Opsteller: Berend de Boer
Contactgegevens: berend.deboer@midden-groningen.nl
Stukken ter inzage: Ontwerp omgevingsvergunning

Onderwerp: Geen milieueffectrapportage nodig voor wisselwoningen Overschild

1. Voorstel

- Geen milieueffectrapport op te stellen voor het realiseren van tijdelijke huisvesting op het perceel achter Graauwedijk nummers 46 tot en met 70 in Overschild.

2. Inleiding

Onderdeel van de planvorming voor de wisselwoningen in Overschild is dat inzicht wordt gegeven in de mogelijke milieugevolgen daarvan. Dit dient te gebeuren aan de hand van een zogenaamde milieueffectrapportage (m.e.r.).

In het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Ook wanneer de drempelwaarden niet worden overschreden, moet het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten nagaan of mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, die aanleiding geven om een milieueffectrapport op te stellen.

3. Publiekssamenvatting

In het belang van de versterkingsopgave in Overschild is tijdelijke huisvesting nodig. Deze huisvesting is bedoeld voor inwoners die tijdelijk uit hun woning moeten tijdens de versterking of de sloop-nieuwbouw van hun woning.

Centrum Veilig Wonen (CVW) realiseert hiervoor tijdelijke woningen in het dorp, om zo de hinder en overlast te minimaliseren tijdens de werkzaamheden.

Het initiatief past niet in het huidige bestemmingsplan. Om deze ontwikkeling mogelijk te kunnen maken, is een uitgebreide omgevingsvergunning noodzakelijk. Daarop is het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) van toepassing.

In het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Ook wanneer de drempelwaarden niet worden overschreden, moet het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten nagaan of mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, die aanleiding geven om een milieueffectrapport op te stellen.

Voor de tijdelijke huisvesting in Overschild heeft een vormvrije m.e.r.-beoordeling plaatsgevonden. Daarin is geconcludeerd dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn en dat er daarom geen milieueffectrapport hoeft worden opgesteld. De gemeente onderschrijft deze conclusie, na deze te hebben getoetst.

4. Beoogd effect

Aantonen of er sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu als gevolg van de ontwikkeling en of er al dan niet een (aanvullend) m.e.r. moet worden opgesteld.

5. Historische context

N.v.t.

6. Argumenten

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmerplichtig (bijlage C en D), projectmer-plichtig (bijlage C) of mer-beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. In bijlage D van het Besluit m.e.r. (D11.2) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. Woningbouw valt daar ook onder.

Voor deze activiteit zijn drempelwaarden opgenomen voor de omvang van het stedelijke ontwikkelingsproject. Deze drempelwaarden betreffen stedelijke ontwikkelingsprojecten met een omvang van:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer,
- een aaneengesloten gebied dat 2.000 of meer woningen omvat of
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer.

De oppervlakte van de locatie van de voorgenomen activiteit bedraagt ongeveer 12.000 m² en blijft daarmee onder de drempelwaarden van 100 hectare. Een bedrijfsvloeroppervlakte is niet aan de orde. De voorgenomen activiteit voorziet in de mogelijkheid tot vestiging maximaal 30 tijdelijke woningen. De drempelwaarde van 2.000 woningen wordt hiermee niet overschreden.

Het is echter zo dat ook voor projecten die zijn opgenomen in bijlage D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een milieueffectrapport nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan - ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft - mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft. Dit is een "vormvrije" m.e.r.-beoordeling. In bijgevoegde aanmeldnotitie heeft deze beoordeling plaats gevonden.

In die beoordeling is geconcludeerd dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn en dat er daarom geen milieueffectrapport hoeft worden opgesteld.

7. Kanttekeningen en risico's

Geen.

8. Financiële paragraaf

Aan het opstellen van de vormvrije m.e.r.-beoordeling (aanmeldnotitie) zijn kosten verbonden.

De kosten voor het versterkingsproces worden waar mogelijk verhaald op derden (Rijk, NCG, CVW of bewoners). Het programmabudget gevolgen gaswinning (6 1 02 111; ProGG Verst.prg prio Overschild) dient daarbij als tussenstation of als dekking wanneer het verhalen op derden niet van toepassing is.

Verder zijn geen financiële gevolgen voorzien.

9. Communicatie

Bij de publicatie van de ontwerp omgevingsvergunning wordt tevens aandacht besteed aan dit besluit (om geen m.e.r. op te stellen). Dat is conform de voorgeschreven handelswijze. Er zijn geen extra procedurele verplichtingen als er geen m.e.r. nodig is.

10. Raad

Gelet op het feit dat er geen m.e.r. opgesteld hoeft te worden, kan worden volstaan met informeren van de raad via het reguliere bestemmingsplanproces.

11. Draagvlak en vervolgtraject (afstemming, tijdpad)

Geen inhoudelijk vervolg. In de (ontwerp)omgevingsvergunning wordt gemotiveerd dat geen m.e.r. nodig is.

Bijlage:

1 Aanmeldnotitie milieueffectrapportage d.d. 25 september 2019

BIJLAGE D M.E.R.-BEOORDELING

Voorstel College

Datum: 4 oktober 2019
Zaak: 2019-033858
Portefeuillehouder: Jan Jakob Boersma

Opsteller: Berend de Boer
Contactgegevens: berend.deboer@midden-groningen.nl
Stukken ter inzage: Ontwerp omgevingsvergunning

Onderwerp: Geen milieueffectrapportage nodig voor wisselwoningen Overschild

1. Voorstel

- Geen milieueffectrapport op te stellen voor het realiseren van tijdelijke huisvesting op het perceel achter Graauwedijk nummers 46 tot en met 70 in Overschild.

2. Inleiding

Onderdeel van de planvorming voor de wisselwoningen in Overschild is dat inzicht wordt gegeven in de mogelijke milieugevolgen daarvan. Dit dient te gebeuren aan de hand van een zogenaamde milieueffectrapportage (m.e.r.).

In het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Ook wanneer de drempelwaarden niet worden overschreden, moet het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten nagaan of mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, die aanleiding geven om een milieueffectrapport op te stellen.

3. Publiekssamenvatting

In het belang van de versterkingsopgave in Overschild is tijdelijke huisvesting nodig. Deze huisvesting is bedoeld voor inwoners die tijdelijk uit hun woning moeten tijdens de versterking of de sloop-nieuwbouw van hun woning.

Centrum Veilig Wonen (CVW) realiseert hiervoor tijdelijke woningen in het dorp, om zo de hinder en overlast te minimaliseren tijdens de werkzaamheden.

Het initiatief past niet in het huidige bestemmingsplan. Om deze ontwikkeling mogelijk te kunnen maken, is een uitgebreide omgevingsvergunning noodzakelijk. Daarop is het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) van toepassing.

In het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Ook wanneer de drempelwaarden niet worden overschreden, moet het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten nagaan of mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, die aanleiding geven om een milieueffectrapport op te stellen.

Voor de tijdelijke huisvesting in Overschild heeft een vormvrije m.e.r.-beoordeling plaatsgevonden. Daarin is geconcludeerd dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn en dat er daarom geen milieueffectrapport hoeft worden opgesteld. De gemeente onderschrijft deze conclusie, na deze te hebben getoetst.

4. Beoogd effect

Aantonen of er sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu als gevolg van de ontwikkeling en of er al dan niet een (aanvullend) m.e.r. moet worden opgesteld.

5. Historische context

N.v.t.

6. Argumenten

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmerplichtig (bijlage C en D), projectmer-plichtig (bijlage C) of mer-beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. In bijlage D van het Besluit m.e.r. (D11.2) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. Woningbouw valt daar ook onder.

Voor deze activiteit zijn drempelwaarden opgenomen voor de omvang van het stedelijke ontwikkelingsproject. Deze drempelwaarden betreffen stedelijke ontwikkelingsprojecten met een omvang van:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer,
- een aaneengesloten gebied dat 2.000 of meer woningen omvat of
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer.

De oppervlakte van de locatie van de voorgenomen activiteit bedraagt ongeveer 12.000 m² en blijft daarmee onder de drempelwaarden van 100 hectare. Een bedrijfsvloeroppervlakte is niet aan de orde. De voorgenomen activiteit voorziet in de mogelijkheid tot vestiging maximaal 30 tijdelijke woningen. De drempelwaarde van 2.000 woningen wordt hiermee niet overschreden.

Het is echter zo dat ook voor projecten die zijn opgenomen in bijlage D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een milieueffectrapport nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan - ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft - mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft. Dit is een "vormvrije" m.e.r.-beoordeling. In bijgevoegde aanmeldnotitie heeft deze beoordeling plaats gevonden.

In die beoordeling is geconcludeerd dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn en dat er daarom geen milieueffectrapport hoeft worden opgesteld.

7. Kanttekeningen en risico's

Geen.

8. Financiële paragraaf

Aan het opstellen van de vormvrije m.e.r.-beoordeling (aanmeldnotitie) zijn kosten verbonden.

De kosten voor het versterkingsproces worden waar mogelijk verhaald op derden (Rijk, NCG, CVW of bewoners). Het programmabudget gevolgen gaswinning (6 1 02 111; ProGG Verst.prg prio Overschild) dient daarbij als tussenstation of als dekking wanneer het verhalen op derden niet van toepassing is.

Verder zijn geen financiële gevolgen voorzien.

9. Communicatie

Bij de publicatie van de ontwerp omgevingsvergunning wordt tevens aandacht besteed aan dit besluit (om geen m.e.r. op te stellen). Dat is conform de voorgeschreven handelswijze. Er zijn geen extra procedurele verplichtingen als er geen m.e.r. nodig is.

10. Raad

Gelet op het feit dat er geen m.e.r. opgesteld hoeft te worden, kan worden volstaan met informeren van de raad via het reguliere bestemmingsplanproces.

11. Draagvlak en vervolgtraject (afstemming, tijdpad)

Geen inhoudelijk vervolg. In de (ontwerp)omgevingsvergunning wordt gemotiveerd dat geen m.e.r. nodig is.

Bijlage:

1 Aanmeldnotitie milieueffectrapportage d.d. 25 september 2019

Besluit College

Datum: 15 oktober 2019
Zaak: 2019-033858

Steller: Berend de Boer
Directeur: Henk J.W. Mulder
Portefeuillehouder: Jan Jakob Boersma

Onderwerp: Geen milieueffectrapportage nodig voor wisselwoningen Overschild

1. Beslispunten

Beslispunten:

1. Geen milieueffectrapport opstellen voor het realiseren van wisselwoningen in Overschild

2. Besluit

Het college besluit conform voorstel.

BIJLAGE E AERIUS NOTITIE EN BEREKENING

Memo

Onderwerp

Berekening stikstofdepositie tijdelijke woningen Overschild

Projectnummer

2019-001

Datum

22 oktober 2019

Kenmerk

2019-001-41

Van

Beno Koolstra

Status

Definitief

Aan

Herman Veldman (CVW)

Inleiding

Met oog op de recente uitspraak van de Raad van State over het PAS is besloten een depositieberekening uit te voeren voor de bouw van tijdelijke woningen in Overschild (Graauwedijk naast nummer 70). Daarbij is zowel de bouw als de sloop van de tijdelijke woningen in de berekening betrokken.

Het betreft de volgende activiteiten:

1. Bouwrijp maken
2. Bouw tijdelijke woningen
3. Sloop tijdelijke woningen
4. Herstel perceel

Onderstaand wordt beschreven welke uitgangspunten zijn gehanteerd voor de berekening en wat de resultaten van de berekening zijn.

Bouw en sloop tijdelijke woningen

Uitgangspunten

De emissie van het materieel is bepaald zoals in onderstaande tabel beschreven:

Tabel 1 uitgangspunten emissieberekening

Activiteit	Materieel	Bouwjaar	Draai-uren	PK	KW	Stage	Gram NOx/kWh	Belasting	TAF fact.	emissie [kg NOx]
Bouwrijp maken	Rupskraan	2014	240	168	124	Stage IV	0,36	0,6	0,87	5,58
	Mobiele kraan	2013	300	120	88	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	45,64
	Shovel	2013	40	155	114	Stage IIIB	3,3	0,6	1,05	9,49
Totaal 220 uur vrachtwagen aanwezig Bouw	Vrachtwagens	2014	220	400	294	Stage IV	0,36	0,4	0,98	9,14
	Mobiele kraan	2013	500	120	88	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	76,07
	Verreiken	2013	10	120	88	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	1,52
	100 tons-kraan	2013	80	355	261	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	36,01
	50 tons-kraan	2013	80	330	243	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	33,47
	Minischovel	2016	1250	60	44	Stage IV	0,36	0,6	1,05	12,52
	Aggregaat	2017	1000		16	Stage IV	11,2	0,3	1,1	59,14
	Spieringkraan	2013	80	460	339	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	46,66
	Asfalt vreesmachine	2015	16	55	40	Stage IV	0,36	0,6	0,95	0,13
	Asfalt machine	2015	24	125	92	Stage IV	0,36	0,6	0,95	0,45
	Asfalt wals	2105	24		95	Stage IV	0,36	0,4	1,1	0,36
	Hoogwerker	2017	250	45	33	Stage IV	0,36	0,6	0,87	1,56
	Traktor	2016	80	120	88	Stage IV	0,36	0,4	0,98	1,00
	Mobiele kraan	2013	60	120	88	Stage IIIB	3,3	0,6	0,87	9,13
	Traktor	2016	40	120	88	Stage IV	0,36	0,4	0,98	0,50
Afbreken	Vrachtwagens	2014	55	400	294	Stage IV	0,36	0,4	0,98	2,29
	Shovel	2013	40	155	114	Stage IIIB	3,3	0,6	1,05	9,49
	Rupskraan	2014	120	168	124	Stage IV	0,36	0,6	0,87	2,79
Perceel herstellen	Traktor	2016	40	120	88	Stage IV	0,36	0,4	0,98	0,50
	Schovel	2013	60	155	114	Stage IIIB	3,3	0,6	1,05	14,23
Totaal										377,64

Het transport bestaat uit de volgende verkeersbewegingen:

- Zwaar vachtverkeer: 500 retourritten (1000 verkeersbewegingen)
- Licht verkeer: 1250 retourritten (2500 verkeersbewegingen)

De emissies zijn voor de verschillende bronnen ingevoerd in AERIUS Calculator. De locatie van de bronnen is te vinden in de bijgevoegde rapportage van AERIUS Calculator.

Resultaat

Uit de berekening met AERIUS Calculator 2019.0 volgt dat geen sprake is van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Conclusie

Het project "de bouw van tijdelijke woningen in Overschild (Graauwedijk naast nummer 70)" leidt niet tot een stikstofdepositie van meer dan 0,00 mol N/ha. Dat betekent dat voor het project geen vergunning Wet natuurbescherming nodig is.

Bijlage

Rapportage berekening AERIUS Calculator met kenmerk: S1v35NDzndZu (22 oktober 2019).

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH₃) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Centrum Veilig Wonen	Graauwdijk naast 70, . Overschild

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Tijdelijke woningen Overschild	S1v35NDzndZu

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
22 oktober 2019, 11:11	2019	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

Situatie 1	
NOx	450,03 kg/j
NH ₃	1,83 kg/j

Resultaten

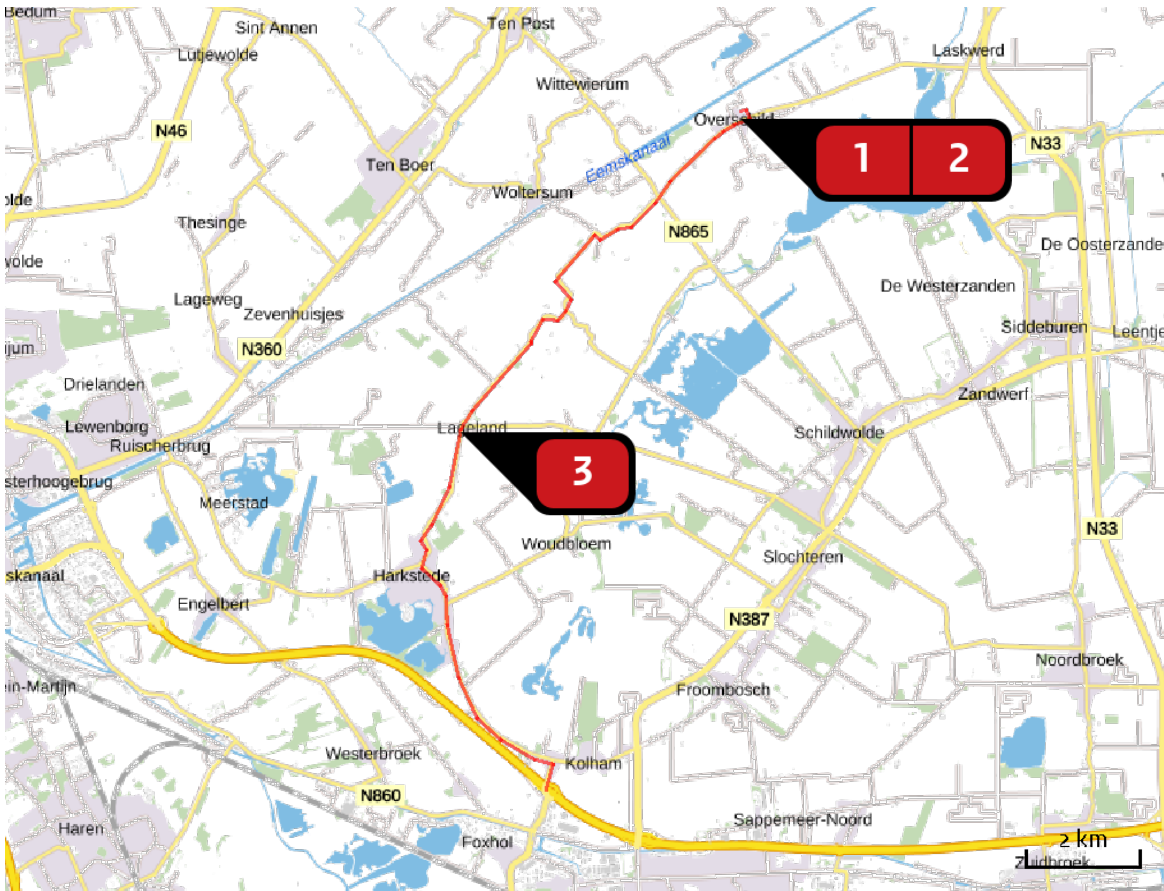
Hectare met
hoogste bijdrage
(mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

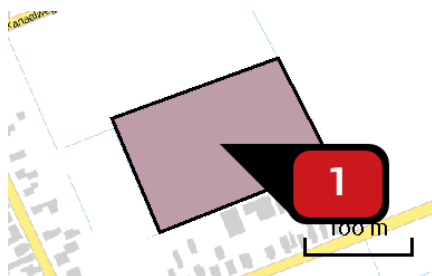
Bouw en sloop woningen

Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	Emissies bouwplaats Mobiele werktuigen Bouw en Industrie	-	380,00 kg/j
2	Verkeer 1 Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	5,67 kg/j
3	Vekeer 2 Wegverkeer Buitenwegen	1,72 kg/j	64,36 kg/j

Emissie
(per bron)
Situatie 1

Naam

Emissies bouwplaats

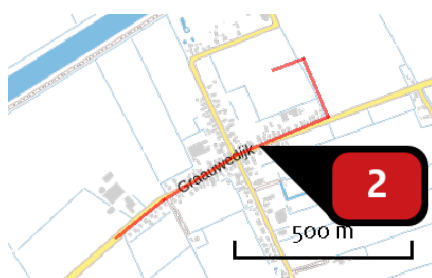
Locatie (X,Y)

248371, 589489

NOx

380,00 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Alle emissies		4,0	4,0	0,0	NOx	380,00 kg/j

Naam

Verkeer 1

Locatie (X,Y)

248312, 589333

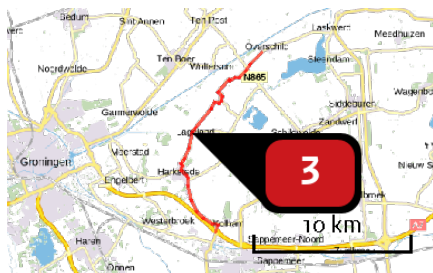
NOx

5,67 kg/j

NH3

< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	1.000,0 / jaar	NOx NH3	4,82 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Licht verkeer	2.500,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam

Vekeer 2

Locatie (X,Y)

243442, 583923

NOx

64,36 kg/j

NH₃

1,72 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	1.000,0 / jaar	NOx NH ₃	52,62 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Licht verkeer	2.500,0 / jaar	NOx NH ₃	11,74 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2019_20191018_c53b8fdaa8

Database versie c53b8fdaa8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg>

COLOFON

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING
TIJDELIJKE WONINGEN OVERSCHILD

KLANT

Centrum Veilig Wonen

AUTEUR

Ilse Vermeij

ONZE REFERENTIE

083985128 A

DATUM

30 oktober 2019

STATUS

Definitief

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland
+31 (0)88 4261261

www.arcadis.com